

Referanser: KM 06/18, KM 10/21, KR 14/22

Arkivsak: 20/03234-64

Saksdokumenter:

KR 53.1/22 Forslag til regelverk

Kirkelige valgregler og tilhørende endringer i kirkeordningen

Sammendrag

Kirkemøtet 2021 avklarte noen overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene. I denne saken følges dette opp med forslag til konkrete bestemmelser. Det foreslås også enkelte andre endringer i regelverk for kirkelige valg.

Saken inneholder sju vedtakspunkt som skal til Kirkemøtet for vedtak, og fire vedtakspunkt som Kirkerådet kan avklare. Forslagene til endringer i regler for de forskjellige valgene har vært på høring.

Regelverk som skal videre til Kirkemøtet er:

1. Endring i kirkeordningen
2. Kirkevalgreglene
3. Valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet
4. Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet
5. Endring i regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet
6. Forskrift om Samisk kirkelig valgmøte
7. Endring i ordning for Saemien Åålmege

Kirkerådet bes vedta følgende regelverk:

8. Forskrift om døvekirkelige organer
9. Delegasjon til direktøren om henvisningsendringer i særskilte regler for digital forhåndsstemming

I tillegg er det ett vedtakspunkt om orientering om budsjett for kirkevalget 2023 og ett om digitale valgkort.

Denne saken har blitt utredet parallelt med arbeidet med kirkelig organisering, hvor utredningen *Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering* fra Müller-Nilsen-utvalget inneholdt forslag til endringer i valgordningene, som ville kunne få virkning fra kirkevalget i 2027. I denne saken har Kirkerådet derfor kun lagt opp til å foreta noen mindre endringer i valgreglene.

I kirkeordningen foreslås det et tillegg i paragrafen om overføring av stemmerett til et annet sogn enn der man er bosatt. Dette skal gi mulighet for at personer som allerede er valgt inn i et råd, kan sitte i rådet ut perioden og samtidig være valgbar i et nytt råd i neste periode. Det foreslås også en endring i hvor mange varamedlemmer det må være i et menighetsråd, for å gi mer fleksibilitet til små menighetsråd.

I kirkevalgreglene foreslås det noen endringer, blant annet som oppfølging av Kirkemøtets vedtak om å beholde dagens modell for listevalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen mindre justeringer. Det foreslås å åpne for at valg av nominasjonskomite kan gjennomføres i digitalt møte, noen presiseringer om nominasjonskomiteens arbeid og forholdet mellom nominasjonskomiteen og Nominasjonskomiteens liste, og det diskuteres ulike ordninger for listestøtte til Nominasjonskomiteens liste.

Kirkemøtet i 2021 vedtok overordnede føringer for forhåndsstemningen. Denne saken følger opp dette med forslag om å fastsette ett, felles nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemming, at det skal være forhåndsstemming i forbindelse med en gudstjeneste og at det i tillegg skal være forhåndsstemming minst to timer i uka. Paragrafen om at det bør være forhåndsstemming på institusjoner og på arrangementer rettet mot unge, foreslås videreført.

Kirkemøtets vedtak om supplerende nominasjon ved menighetsrådsvalg og kommunikasjon om lister og kandidater følges opp i saken, og det foreslås noen andre endringer i kirkevalgreglene. Dette gjelder blant annet tilkjenning av medlemskap, manntall og valgpresentasjon ved valg av menighetsråd. Det foreslås også en forenkling i reglene for nytt valgoppgjør i perioden, og det foreslås å ta inn en ny paragraf om omvalg ved ekstraordinære hendelser.

Ved valg i døvemenighetene foreslås det en kombinasjon av digital forhåndsstemming, forhåndsstemming på papir og valgting i døvemenighetene. Ved valg i sørsamisk menighet foreslås det en kombinasjon av digitalt valg og postvalg. Det foreslås også mindre andre endringer i reglene for disse valgene.

Noen forslag til endringer gjelder gjennomgående for alle regelverkene for kirkelige valg, blant annet når det gjelder frister. Det foreslås at fristen for å levere listeforslag flyttes fra 30. april til 31. mars for alle valg, og at de andre fristene justeres for å tilpasses dette.

I forskrift om Samisk kirkelig valgmøte foreslås det noen små endringer, og det foreslås noen mindre endringer i regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt som ble vedtatt av Kirkemøtet i 2021.

De spørsmålene som Kirkerådet skal ta stilling til uten å sende videre til Kirkemøtet, er presentert fra kapittel 9. Først presenteres forskrift om døvekirkelige organer og henvisningsendringer i særskilte regler for digital forhåndsstemming. I kapittel 11

legges planlagt budsjett for kirkevalget 2023 fram til orientering. Til slutt i saken presenteres økonomiske og administrative konsekvenser av de ulike forslagene.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

1. Kirkemøtet fastsetter forskrift om endring i kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
2. Kirkemøtet fastsetter forskrift om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene). Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
3. Kirkemøtet fastsetter forskrift om valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
4. Kirkemøtet fastsetter forskrift om valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
5. Kirkemøtet fastsetter forskrift om endring i forskrift 14. november 2021 om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
6. Kirkemøtet fastsetter forskrift om Samisk kirkelig valgmøte. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
7. Kirkemøtet fastsetter forskrift om endring i forskrift 14. november 2021 nr. 3389 om ordning for Saemien Åålmege. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
8. *Kirkerådet* fastsetter forskrift om døvekirkelige organer. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
9. *Kirkerådet* delegerer til direktøren å fastsette mindre endringer i særskilte regler 4. desember 2020 nr. 3289 for digital forhåndsstemming for å følge opp Kirkemøtets vedtak om nye kirkelige valgeregler.
10. *Kirkerådet* tar planlagt budsjett for kirkevalget 2023 til orientering.

Saksorientering

1. Bakgrunn

Saken inngår i den kirkelige demokratiutviklingen som har skjedd over tid, særlig utviklingen som følge av demokratireformen fra og med kirkevalget i 2009. Kirkemøtet 2021 fattet vedtak som avklarte noen overordnede problemstillinger ved

endring av kirkevalgreglene. Kirkemøtet vedtok også å be Kirkerådet legge frem forslag til nødvendige endringer i kirkevalgreglene som følger opp vedtakene fra 2021, frem for Kirkemøtet 2022. Denne saken følger opp dette, i tillegg til å fremme forslag til noen mer konkrete bestemmelser på detaljnivå.

Denne saken har blitt utredet parallelt med arbeidet med kirkelig organisering, hvor utredningen *Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering* fra Müller-Nilsen-utvalget inneholdt forslag til endringer i valgordningene, som ville kunne få virkning fra kirkevalget i 2027. I denne saken har Kirkerådet derfor kun lagt opp til å foreta noen mindre endringer i valgreglene.

Ved kirkevalget i 2019 var alle valgreglene samlet i regler 16. april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene). Kirkerådet foreslo for Kirkemøtet 2021 å dele opp reglene, slik at regler for valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir ett regelsett, og de andre valgene til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir selvstendige regelsett. En hovedgrunn til dette var å tydeliggjøre for dem som skal organisere valget lokalt, hva slags regler som gjelder. Kirkemøtet 2021 sluttet seg til dette forslaget gjennom å vedta *forskrift 14. november 2021 nr. 3260 om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet*.

1.1 Rettslig grunnlag

De gjeldende kirkelige valgreglene ble vedtatt med hjemmel i kirkeloven. Kirkeloven ble opphevet fra 1. januar 2021 og erstattet av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) og kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke. Av regeltekniske hensyn er det derfor nødvendig å oppheve disse kirkelige regelsettene, for så å vedta dem på nytt – i sin helhet – med grunnlag i den myndigheten Kirkemøtet har fra 2021.

Endringene sammenlignet med tidligere regelverk er markert med kursiv i forslaget til vedtak (vedlegg). Unntaket er forslag til forskrift om valg av døvemenighetenes representant og forskrift om valg av sørsamisk representant, som i sin helhet er nye regelverk. Kirkemøtets forretningsorden § 2-4 fastsetter at hvis Kirkemøtet i saker som angår forskrifter og annet regelverk ønsker å vedta et forslag som ikke er tilstrekkelig utredet, skal saken sendes tilbake til Kirkerådet for nærmere utredning før endelig vedtak.

1.2 Om høringene

Fordi de aktuelle regelsettene vil ha ulike målgrupper, sendte Kirkerådet 15. februar 2022 ut tre høringer, alle med frist 20. april 2022.

Høringen om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) og tilhørende endringer i kirkeordningen ble sendt til et utvalg menighetsråd og kirkelige fellesråd. I tillegg ble høringen sendt til bispedømmerådene, de teologiske utdanningsinstitusjonene som har rett til å gi cand.theol.-utdanning, Norsk Kvinnelig Teologforening, fagforeningene, Den norske kirkes ungdomsutvalg, KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter, Åpen folkekirke og Bønnelista. Det gikk også ut informasjon om høringen og at alle kunne avgi høringsuttalelse i nyhetsbrev fra Den norske kirke. Det var 30 menighetsråd, 12 fellesråd og 11 bispedømmeråd som leverte høringssvar. I tillegg mottok Kirkerådet høringssvar fra *Bønnelista, Den norske kirkes ungdomsutvalg, Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste, MF Vitenskapelig høyskole og Åpen folkekirke*.

Høring om regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og regler for valg av døves menighetsråd ble sendt til alle døvemenighetene, Døves kirkeråd, alle bispedømmerådene og Oslo biskop. Det var Døves kirkeråd, bispedømmerådene i Agder og Telemark, Hamar, Møre, Nidaros og Oslo, Døves menighetsråd i Bergen, Stavanger, Tromsø, Trondheim og Ålesund og Kirkelig fellesråd i Oslo som avga hørings svar.

Høring om regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet og regler for valg av Saemien Åålmegeeraerie (sørsamisk menighetsråd) ble sendt til alle bispedømmerådene, Saemien Åålmegeeraerie og Nidaros biskop. Det var bispedømmerådene i Nidaros, Hamar og Møre, Saemien Åålmegeeraerie og menighetsrådene i Snåsa og Mo, samt Kirkelig fellesråd i Oslo som avga hørings svar.

2. Endringer i kirkeordningen

Gjennomføringen av de siste kirkevalgene har vist at det er noen problemstillinger som vil kunne kreve en endring av kirkeordningen for Den norske kirke (det øverste internkirkelige regelverket). Det dreier seg om spørsmål om valgbarhet i forbindelse med overført soknetilknytning og antall varamedlemmer i menighetsrådet.

2.1 Endret soknetilknytning og fortsatt medlemskap i menighetsråd

2.1.1 Forslag i høringsnotatet

Medlemskap i Den norske kirke er i utgangspunktet knyttet til det soknet medlemmet er bosatt i. Biskopen kan imidlertid etter søknad fra et medlem samtykke i at dette får sin tilknytning overført til et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i, i henhold til kirkeordningen § 6. Dette er en endring i forlengelsen av den tidligere kirkelovens åpning for å få overført stemmerett, og dermed valgbarhet, til et annet sokn enn bostedssoknet for et begrenset tidsrom.

Ved tidligere kirkevalg har det vært eksempler på at et menighetsrådsmedlem har flyttet ut fra det soknet vedkommende var valgt inn i menighetsrådet, men fått samtykke fra biskopen til å videreføre tilknytningen til soknet ut valgperioden. Valgperioden i menighetsrådet varer ut oktober i valgåret. Et krav for å kunne bli valgt til menighetsrådet er at kandidaten har stemmerett i soknet på valgdagen. Om det aktuelle medlemmet har ønsket å stille til valg i menighetsrådet i det soknet vedkommende har flyttet til, må vedkommende være valgbar i det nye bostedssoknet på valgdagen. Etter kirkeordningen § 7 annet ledd kan ingen ha stemmerett, og dermed heller ikke valgbarhet, i mer enn ett sokn. Derfor har konsekvensen vært at et slikt medlem har tapt valgbarheten i sitt tidligere sokn og måttet tre ut av menighetsrådet før valgperioden er over, for å kunne stille til valg til det nye menighetsrådet. Dette har gitt noen urimelige utslag, særlig i tilfeller hvor det aktuelle menighetsrådsmedlemmet har ivaretatt lederverv e.l. Kirkerådet foreslo derfor i høringsnotatet å justere kirkeordningen, slik at biskopen kan samtykke i at et medlem beholder valgbarheten i et sokn ut valgperioden, selv om vedkommende flytter eller får sin tilknytning overført.

2.1.2 Høringsinstansenes synspunkter

Tabell 1. Støtter du/dere forslag til endring i § 6 i kirkeordningen? Antall per kategori.

	Ja	Nei	Ingen mening	Sum
Bispedømmeråd	11			11
Fellesråd	11		1	12
Menighetsråd	28	1	1	30
Andre	3		2	5
Totalt	53	1	4	58

2.1.3 Kirkerådets vurderinger

Kirkerådets forslag til endring i § 6 i kirkeordningen får stor støtte i høringen.

Bestemmelsen i kirkeordningen § 6 gir biskopen mulighet til å samtykke til at et medlem som flytter ut av soknet kan fortsette å sitte i menighetsråd og fellesråd.

Kirkerådet opprettholder forslaget, slik at kirkeordningen § 6 annet ledd skal lyde som følger:

Biskopen kan etter søknad fra et medlem samtykke i at dette får sin tilknytning overført til et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i.
Biskopen kan samtykke i at et medlem beholder valgbarheten i et sokn ut valgperioden, selv om vedkommende flytter eller får sin tilknytning overført.

2.2 Antall varamedlemmer i menighetsrådet

2.2.1 Forslag i høringsnotatet

Kirkeordningen fastsetter i dag at det skal velges minst fem varamedlemmer for de valgte medlemmene i menighetsrådet. I høringen om overordnede problemstillinger til endringer i kirkevalgreglene 2020 var det enkelte høringsinstanser som tok opp et ønske om å redusere antallet varamedlemmer i menighetsrådet. At det er samme krav om antall varamedlemmer i et menighetsråd som har ti valgte medlemmer, som i et menighetsråd som har fire valgte medlemmer, kan virke urimelig.

KIFO-evalueringsrapporten av kirkevalget i 2019 pekte på følgende:

I 2019 hadde kun 27,8 prosent av soknene flere kandidater enn antallet som skulle velges. Med andre ord hadde nærmere tre fjerdedeler (72,2 prosent) utilstrekkelig antall kandidater på listene til å gjøre menighetsrådsvalget til et reelt valg i 2019.¹

Med antallet som skal velges, menes det antallet medlemmer og varamedlemmer, dvs. minst ni kandidater (fire valgte medlemmer og fem varamedlemmer). Hvis kravet til antall varamedlemmer senkes, vil det muligens gjøre det lettere å sikre et reelt valg ved menighetsrådsvalgene.

¹ Rafoss, Aagedal, Larsen og Rønningen (2020). *Et demokrati i endring - En analyse av kirkevalget 2019*. KIFO Rapport 2020:2, s. 39.

Hensynet til at det skal være mulig å rekruttere tilstrekkelig antall kandidater til å få oppfylle kravet, må avveies mot hensynet til å sikre at man har nok varamedlemmer til at rådet kan være i funksjon gjennom hele fireårsperioden. I løpet av en fireårsperiode vil erfaringsvis en del menighetsrådsmedlemmer tre ut av rådet på grunn av flytting, fritak eller andre årsaker.

Kirkerådet foreslo å differensiere antallet varamedlemmer det må være, avhengig av hvor mange menighetsrådsmedlemmer det er. Kirkerådet foreslo derfor at dersom det velges fire medlemmer, skal det samtidig velges minst tre varamedlemmer. Velges det seks medlemmer, skal det samtidig velges minst fire varamedlemmer. Velges det åtte eller ti medlemmer, skal det samtidig velges minst fem varamedlemmer.

2.2.2 Høringsinstansenes synspunkter

Tabell 2. Støtter du/dere forslag til endring i § 9 i kirkeordningen? Antall per kategori.

	Ja	Nei	Ingen mening	Sum
Bispedømmeråd	10	1		11
Fellesråd	11	1		12
Menighetsråd	28	2		30
Andre	2		3	5
Totalt	51	4	3	58

Gjøvik menighetsråd støtter ikke forslaget og begrunner sitt svar slik

Vi ser at det er noe forfall i hver valgperiode. Jo færre vara det er, jo vanskeligere kan det være å opprettholde fullt råd hele perioden. Ikke minst når rådet er lite.

Møre bispedømmeråd støtter heller ikke forslaget:

Mange sokneråd, ikkje minst sokneråd der talet på medlemmer i rådet er 4 eller 6, brukar varamedlemer i rådet til andre viktige verv og tenester i soknet. Såleis er det ikkje urimeleg at sokneråd med få medlemmer ønskjer å vidareføre ordninga med at det blir valt 5 varamedlemer. Det kan virke rekrutterande i nominasjonsprosessen at ein slepp å stå på fast plass på vallista.

Bjergvin bispedømmeråd har følgende merknad:

Formuleringa om at det skal veljast «minst» så og så mange varamedlemer botnar i at soknemøtet kan vedta eit større tal på varamedlemer enn det som er minimumskravet. Det kan vera aktuelt når det er val med fleire lister. Det er lite vanleg, og formuleringa kan bli misforstått. Ei tydelegare formulering kan vera å føya til ei setning til slutt om at «Menighetsmøtet kan vedta et tall på varamedlemmer som kan være større enn minimumskravet.» Dersom eit sokn får bruk for fleire enn dei som er valde inn, kan dei lett gjera nytt valoppgjær, så lenge det stod fleire på lista enn dei som vart valde».

Stavanger bispedømmeråd har følgende merknad:

Kirkerådet bør vurdere om det er nødvendig og hensiktsmessig å kreve at endringen skal vedtas i menighetsmøte. Dette er en endring det trolig vil være

lite lokalt engasjement rundt, så et menighetsmøte om dette temaet vil trolig oppleves som unødvendig merarbeid i de fleste sokn. Avgjørelsesmyndigheten bør ligge til menighetsrådet, som har direkte erfaringsgrunnlag og tilstrekkelig demokratisk legitimitet til å kunne håndtere dette.

2.2.3 Kirkerådets vurderinger

Kirkerådets forslag til endring i § 9 i kirkeordningen får stor støtte i høringen. Enkelte høringsinstanser uttrykker bekymring for at det kan bli for få varamedlemmer. Kirkerådet vil her peke på at antallet i bestemmelsen er et minimumsantall. Menighetsmøtet kan fastsette at det skal være flere varamedlemmer.

Kirkerådet opprettholder forslaget om antallet varamedlemmer. I etterkant av høringen har Kirkerådet imidlertid kommet til at det vil være mer hensiktsmessig å fastsette antallet varamedlemmer i *kirkevalgreglene* i stedet for i *kirkeordningen*.

Kirkerådet foreslår derfor at kirkeordningen § 9 første ledd skal lyde som følger:

Menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer *og et antall varamedlemmer* som velges ved flertalls- eller forholdsvalg for fire år etter regler fastsatt av Kirkemøtet. Endring av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøtet før valget kunngjøres.

Videre foreslår Kirkerådet at kirkevalgreglene § 8-4 får et nytt tredje ledd som lyder som følger:

Ved valg av menighetsråd gjelder følgende: Velges det fire medlemmer, skal det samtidig velges minst tre varamedlemmer. Velges det seks medlemmer, skal det samtidig velges minst fire varamedlemmer. Velges det åtte eller ti medlemmer, skal det samtidig velges minst fem varamedlemmer. Kandidatene til varaplassene kåres på samme måte som medlemmene etter henholdsvis første eller annet ledd.

I tillegg foreslår Kirkerådet å ta inn bestemmelser i kirkevalgreglene som klargjør hvor mange varamedlemmer det skal kåres i de få tilfellene det gjennomføres menighetsrådsvalg med flere valglistor. Det foreslås å benytte samme regler som gjelder ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, dvs. at hver liste tildeles like mange varamedlemmer som de får mandater, med et tillegg på ett varamedlem, men med et forbehold om «så vidt mulig». Se forslag til § 7-11 nytt fjerde ledd. For sammenhengens skyld foreslås det også å gjenta tilsvarende bestemmelse om bispedømmeråd, enda det er noe som er regulert i kirkeordningen § 24 annet ledd.

Stavanger bispedømmeråd stiller spørsmål om menighetsrådet, i stedet for menighetsmøtet, bør avgjøre antall varamedlemmer. Kirkerådet har merket seg spørsmålet, men finner ikke å foreslå endringer om dette i kirkeordningen nå. Spørsmålet har ikke vært på høring, og det berører en av de få sakstypene hvor menighetsmøtet har avgjørelsesmyndighet.

3. Kirkevalgreglene – regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

3.1 Modell for listevalg – justeringer som følger opp Kirkemøtets vedtak

En av de overordnede problemstillingene som Kirkemøtet tok stilling til i 2021, var spørsmålet om modell for listevalg. Spørsmålet var på høring høsten 2020. Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Kirkemøtet ønsker å beholde dagens modell for listevalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen mindre justeringer (modell A).

I det følgende gjøres det rede for forslag til noen justeringer som følger opp Kirkemøtets vedtak.

Høringsinstansens synspunkter

Flere høringsinstanser hadde overordnede merknader til forslagene i avsnittet om justeringer i modell for listevalg.

Kvinesdal kirkelige fellesråd skriver:

Nominasjonskomiteen er valgt av menighetsrådene. De er ikke en partigruppe som de øvrige gruppene og kan ikke behandles som dem. Nominasjonskomiteens liste oppfatter vi som menighetsrådenes liste.

Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste skriver:

Når Kirkemøtet har vedtatt at menigheter skal etablere bispedømmevis nominasjonskomiteer for valget også i 2023, legger vi til grunn at dette er en ordning som skal fungere best mulig, både for nominasjonskomiteene, de som skal stille til valg, og ikke minst for velgerne. Man må da vurdere regelverket i lys av den konteksten valget skal foregå i, der det i tillegg til NL sannsynligvis vil være flere lister med ulik profil.

Åpen folkekirke «vil påpeke at valget i 2023 (...) kommer til å bli akkurat så forvirrende for velgerne som vi har advart mot. Det er derfor viktig at kirkeorganisasjonen er bevisst på at alle lister er kirkelige lister med kandidater som skal få sitt mandat fra soknets medlemmer».

Åpen folkekirke skriver også:

Logikken vi følger i våre innspill, er at nominasjonskomiteens liste ikke er en liste i tradisjonell forstand, men en samling av kandidater som har stilt seg til disposisjon for valg. De bør derfor behandles som enkeltindivider med mulighet til selvstendige valg og prioriteringer, og ikke en gruppering med felles anliggender. Noen av alternativene som er foreslått går for langt i å behandle nominasjonskomiteens lister som en liste med felles mål, ønsker og behov.

3.1.1 Valg av nominasjonskomite

Forslag i høringsnotatet

Etter gjeldende regler har valgrådet ansvaret for at det blir valgt en nominasjonskomite etter følgende prosedyre: Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valgmøte. Møtet finner sted innen 1. mars i valgåret. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Det velges et lekt medlem og et lekt varamedlem fra hvert prosti i bispedømmet. Valget avgjøres ved simpelt flertall. Ungdomsrådet i bispedømmet oppnevner også et medlem og et varamedlem. I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk vararepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen.

Begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter valg og oppnevninger ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved valgene fra prostiene opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse.

Kirkerådet legger til grunn at det ikke bør gjøres større endringer i reglene om valg av nominasjonskomite nå, siden det er forutsatt at ordningen skal videreføres med noen mindre justeringer. Kirkerådet foreslo likevel i høringsnotatet å endre fristen fra 1. mars til 1. februar, se mer i avsnitt 4.1 nedenfor. I lys av de senere års erfaringer, mente Kirkerådet også at det bør åpnes for at valgmøtet kan gjennomføres som et digitalt møte.

Høringsinstansenes synspunkter

Tabell 3. Modell for listevalg. Støtter du/dere forslaget om at valg av nominasjonskomite kan skje i digitalt møte? Antall per kategori.

	Ja	Nei	Ingen mening	Sum
Bispedømmeråd	11			11
Fellesråd	11		1	12
Menighetsråd	27		3	30
Andre	4		1	5
Totalt	53	0	5	58

Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste skriver:

Vi har ikke noe å bemerke til selve valget og sammensetning av nominasjonskomite. Men vi vil påpeke at de valgene som skal gjennomføres bør være vel forberedt. Det er valgrådet som i samarbeid med prosten har ansvar for å innkalle til et valgmøte. Vi mener at dette valget bør forberedes ved at MR kan sende inn forslag til komitemedlemmer før selve valgmøtet. Disse bør gjøres kjent for MR / MRs utsendinger før valgmøtet, slik at det er mulig å gjøre sine vurderinger og ev. komme med flere forslag. Det står ikke noe om denne prosessen i dagens regelverk, og det vil kanskje bli vel detaljert å regelfeste. Men for å markere at det skal være et forberedt møte kan man skrive (§6-2 a): «Valgrådet skal i samarbeid med prosten forberede og innkalle menighetsrådsleder ...».

Bjørgvin bispedømmeråd har merknad til hvordan man sikrer representasjon av begge kjønn i nominasjonskomiteen, og spør om en prosedyre for dette burde regelfestes.

Kirkerådets vurderinger

Det er stor støtte til forslaget om at valg av nominasjonskomite kan skje i digitalt møte. Forslaget opprettholdes.

Kirkemøtet innførte fra valget 2019 et krav om at begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Reglene fastsetter at dersom nominasjonskomiteen, etter de prostivise valgene og oppnevningene fra ungdomsrådet og Samisk kirkeråd, ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved de prostivise valgene opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå en slik balanse. Ut over dette var det ikke fastsatt nærmere regler om hvordan dette skulle gjøres, men Kirkerådet ga i Valghåndboken veiledning til valgrådene om hvordan dette kunne gjennomføres, hvorpå valgrådene konkretiserte det nærmere. Kirkerådet foreslår ingen endringer i regelverket på dette punkt nå.

3.1.2 Oppfordring om å fremme kandidater til Nominasjonskomiteens liste

Forslag i høringsnotatet

Etter gjeldende regler skal valgrådet sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. mars i valgåret å fremme forslag om inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Rådene kan foreslå kandidater fra hele bispedømmet. De som foreslås, skal forespørres av forslagsstiller om de er villige til å la seg nominere. Kirkerådet foreslo i høringsnotatet å endre fristen fra 1. mars til 1. februar, se mer i avsnitt 6.1 nedenfor.

På Kirkemøtet 2021 ble forslag om at menighetsrådene skulle utfordres til å innhente forslag til kandidater også til andre nomineringsgruppers valglister, drøftet. Dette var imidlertid i tilknytning til modell C, dvs. en valgordning med utgangspunkt i selvstendige lister, uten Nominasjonskomiteens liste. Komiteflertallet anbefalte at Kirkemøtet skulle vedta at: «Det regelfestes at menighetsrådene utfordres til å innhente forslag til kandidater til nomineringsgruppenes valglister». Komiteen forklarte dette forslaget gjennom følgende merknad:

Komiteen har vurdert et forslag om å erstatte den siste setningen i flertallets forslag til vedtaks punkt 1 til at «Medlemmer av menighetsrådene kan foreslå kandidater til nomineringsgruppenes valglister». Komiteen viser til at det opprinnelige forslaget er foreslått som et tiltak for å gi menighetsråd innflytelse i nominasjonsprosessen i modell C. Komiteen mener det er en verdi at menighetsrådet som organ får en oppgave i nominasjonsprosessen. Komiteen ser samtidig behov for å gjøre noen presiseringer for å klargjøre at menighetsrådet ikke trenger å ta stilling til om det skal støtte enkeltlister. Komiteen mener det må regelfestes at menighetsrådene utfordres til å innhente forslag til kandidater til nomineringsgruppenes valglister. Disse kan oversendes til alle nomineringsgruppene, uten at menighetsrådene trenger å ta stilling til hvilken kandidat som er aktuell for hvilken liste. Dette vil gi menighetsrådet et oppdrag i nominasjonsprosessen. Komiteen mener at også ungdomsrådene i bispedømmene bør gis anledning til å foreslå kandidater til nomineringsgruppenes valglister på lik linje med menighetsrådene. Det vil være opp til nomineringsgruppene å ta stilling til forslagene og forespørre de foreslåtte kandidatene.

Flertallet i Kirkemøtet valgte likevel ikke å gå for dette, da det var knyttet til modell C, og Kirkemøtet vedtok å videreføre modell A med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen justeringer. Nomineringsgrupper vil uansett kunne oppfordre menighetsråd til å komme med forslag til kandidater.

Kirkerådet ga i høringsnotatet uttrykk for at det likevel kan være aktuelt å regelfeste at menighetsrådene og ungdomsrådene utfordres til å innhente forslag fra menighetsrådene til kandidater til alle nomineringsgruppene valglistene også i en modell med Nominasjonskomiteens liste, ut fra et prinsipp om likebehandling. Forslaget vil gi rådene en styrket rolle i nominasjonsprosessen også for de andre valglistene, samtidig som de enkelte menighetsråd ikke trenger å ta stilling til hvilke kandidater som er aktuelle for hvilke lister.

Høringsinstansenes synspunkter

Tabell 4. Modell for listevalg. Støtter du/dere forslaget om å regelfeste at menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet utfordres til å innhente forslag til kandidater til både Nominasjonskomiteens liste og nomineringsgruppene valglistene? Antall per kategori.

	Ja	Nei	Jeg/vi mener at menighetsrådene bare skal foreslå kandidater til Nominasjonskomiteens liste	Ingen mening	Vet ikke	Sum
Bispedømmeråd	8	2	1			11
Fellesråd	8	1	2	1		12
Menighetsråd	18	3	5	2	2	30
Andre	2	2	1			5
Totalt	36	8	9	3	2	58

Åpen folkekirke støtter Kirkerådets forslag og begrunner det med at «[d]et er viktig for å fastslå at alle lister har forankring i soknet og at alle grupperinger kan få forslag til kandidater fra menighetene».

Flere av høringsinstansene som ikke støtter Kirkerådets forslag argumenterer med at nominasjonskomiteen står i en særstilling og har en annen relasjon til menighetsrådene enn lister fra nomineringsgrupper. *Heimdal menighetsråd* skriver:

HMR mener menighetsrådene kun skal fremme forslag på kandidater til Nominasjonskomiteens liste for å tydeliggjøre at dette har vært og bør fortsette å være menighetsrådenes fellesliste til forskjell fra de andre listene som representerer særlige interessegrupper i kirken.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd skriver:

Det fremstår underlig at menighetsrådene skal fungere som «nominasjonskomiteer» for alle listene som stiller til valg. Dette må være organisasjonen rundt de ulike listenes ansvar.

Samtidig kan det argumenteres for at nominasjonskomiteens liste kan få denne type innspill fra menighetsrådene, siden denne listen er forankret i valgordningen på en særlig måte.

Borg bispedømmeråd støttet ikke forslaget, og uttaler:

Det er bred enighet om at det må fremkomme at menighetsråd kan gi innspill til alle listene, men noen mener også at det bør være en forskjell også i det nye regelverket rundt hvordan dette kommuniseres til menighetsrådene. Disse mener MR har et primært ansvar å komme med forslag til til Nominasjonskomiteens liste.

Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste skriver:

Kirkemøtet valgte modell A for kirkevalg, og avviste med det modell C som la opp til at MR utfordres til å innhente forslag til kandidater til alle nomineringsgruppens lister. På tross av dette har Kirkerådet allikevel fremmet forslag om en slik ordning, at MR sender sine forslag til alle nomineringsgrupper.

Vi legger til grunn at Kirkemøtets valg av modell A betyr at man vil fortsette tradisjonen med at MR har et spesielt ansvar for å komme med forslag på kandidater til deres egen nominasjonskomite. Vi mener at Kirkerådets forslag ikke er i samsvar med intensjonen i KMs vedtak, og kan ikke ansees som en «mindre justering». En modell der MR skal sende sine forslag på kandidater til alle nomineringsgrupper undergraver Nominasjonskomiteens liste sin særstilling som en liste som er bygget opp fra menighetene. Det var nettopp dette poenget som svært mange menighetsråd grunnga sitt standpunkt med, da 2/3 av menighetsrådene ønsket å beholde NL i den høringen som ble gjennomført.

Dette innebærer ikke noen sperre mot at MR på eget initiativ sender forslag til dem man selv vil, eller at nomineringsgrupper kan henvende seg til menighetsråd og be om forslag, men det må ikke regelfestes. Prinsippet med en egen nominasjonskomite oppnevnt av menighetene, gir dem en spesiell forpliktelse overfor denne. Det er dette som bør komme frem i regelverket.

Det foreslås, i tråd med tidligere praksis, at MR kan komme med forslag fra hele bispedømmet. Vi tenker det er naturlig å videreføre denne ordningen. Samtidig vil vi påpeke at det primært bør være kandidater fra egen menighet og prosti som MR bør søke å fremme. Det er viktig for det kirkelige demokrati å få frem et mangfold av kandidater, og personer som har kontakt med det lokale kirkeliv.

Kirkelig fellesråd i Oslo skriver:

Dette er tidligere avvist av Kirkemøtet, og vi har liten tro på at disse gruppene trenger hjelp til å sette opp en liste. Menighetsrådene bør bruke all sin kraft på å finne gode kandidater til Nominasjonskomiteens liste.

MF vitenskapelig høyskole støtter heller ikke forslaget og mener det ikke tar hensyn til listenes ulike grunnlag:

Mens de andre listene vil ha en organisasjon bak seg som er ansvarlig for å etablere en liste, er nominasjonskomiteens liste avhengig av forslag fra

menighetsrådene og ungdomsrådene for å kunne nominere et tilstrekkelig antall kandidater. Selv om intensjonen bak en slik likestilling er god, vil den kunne svekke grunnlaget for nominasjonskomiteens liste. Ansvar for nominasjon til andre lister bør derimot entydig ligge til de respektive nomineringsgruppene. At det regelfestede ansvaret for å foreslå kandidater begrenses til nominasjonskomiteens liste, forhindrer naturligvis ikke at andre nomineringsgrupper på eget initiativ kan henvende seg til menighetsråd og ungdomsråd, riktignok under forutsetning av at kontaktinformasjon til rådene gjøres tilgjengelig for dem.

Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste understreker: «Man skal ikke nekte MR å sende forslag til dem man vil, men man skal i regelverket fremheve hva som er deres ansvar og forpliktelse». *Borg bispedømmeråd* skriver: «Det ene svaralternativet er framstilt slik at det kan virke som om at MR bare skal kunne gi innspill til nominasjonskomiteens liste. Bdr. antar at det ikke var det som var ment.».

Bjørqvinn bispedømmeråd, som ikke støtter forslaget om at menighetsråd skal innhente forslag til kandidater til alle lister, har en del spørsmål som må utredes hvis man går inn for denne ordningen. De spør blant annet når og hvordan kandidatforslagene skal distribueres til listene og hvem som bestemmer hvordan dette organiseres. De stiller også spørsmål om organiseringen av konkurransen om kandidatene:

Vi går ut fra at valrådet skal distribuera kandidatforslaga til dei ulike listene. Skal det skje på ein bestemt dato, og kven bestemmer dette?

Når dei ulike listene får namna, kan det bli konkurranse om kandidatane. Korleis veit nominasjonskomiteen og dei andre listene at kandidatane er «ledige på markedet»? Skal dei ringa rundt og sjekka?

Vil det vera forskjell på kor fleksible nominasjonskomiteen er vs. dei andre listene i å snu seg fort rundt for å handtera kontakten med mogelege kandidatar? Nominasjonskomiteen har medlemmer som ikkje kjenner kvarandre frå før, og som neppe føler seg frie til å agera på vegner av komiteen, i alle fall i mindre grad enn ein liten nominasjonskomite for ei av dei andre listene.

Videre lurar *Bjørqvinn bispedømmeråd* på hvordan kandidatene skal forholde seg til dette og hvordan det blir for dem å få spørsmål om å stå på en uspesifisert liste. De skriver:

Forslaget går ut på at sokneråda ikkje treng ta stilling til kva liste kandidatane skal stå på. Det medfører at kandidatane må få spørsmålet om dei vil stå på ei av fleire lister, og at dei må venta på at lister som er interesserte i å ha dei med, tek kontakt, evt. at dei må melda si interesse sjølv til aktuell liste dei vil stå på.

Til slutt peker *Bjørqvinn bispedømmeråd* på problemer som tidligere har oppstått når kandidater endrer listetilknypning underveis i prosessen. Det kan føre til at en liste ikke oppfyller kravene til fordeling på kjønn og alder. De peker på at «[d]et kan tenkast at det er vanskelegare for nominasjonskomiteen som får inn forslag enn for ei nomineringsgruppe som kanskje heile vegen har vore i kontakt med kandidatane å ha oversyn over dette», og stiller spørsmål om hva som skjer da: «Kor lenge gjeld kravet om representasjon? Viss for eksempel ein ungdom trekker seg etter at lista er ferdig, kan den bli godkjent då?».

Kirkerådets vurderinger

Det er flertall i høringen for Kirkerådets forslag. Kirkerådet opprettholder derfor forslaget til ny paragraf:

§ 5-3. Forslag til kandidater til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. februar i valgåret å innhente forslag til leke kandidater til Nominasjonskomiteens liste og nomineringsgruppene valgliste. Forslag til kandidater kan komme fra hele bispedømmet. Forslagene kan sendes til nominasjonskomiteen etter § 6-2 og alle nomineringsgruppene, uten at menighetsrådene trenger å ta stilling til hvilken kandidat som er aktuell for hvilken valgliste.

Paragrafen erstatter dagens bestemmelse i § 6-2 annet ledd om at valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om fremme forslag til kandidater til nominasjonskomiteens liste.

Et mindretall i høringen ønsker å beholde ordningen som den er i de gjeldende kirkevalgreglene § 6-2 annet ledd:

Valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. mars i valgåret å fremme forslag om inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Rådene kan foreslå kandidater fra hele bispedømmet.

I denne formuleringen ligger det ingen hindre mot at nomineringsgruppene kan ta kontakt med menighetsråd hvis de vil. Det kan ikke her settes noen begrensning på hva et menighetsråd *kan* gjøre.

For begge alternativ gjelder at det er snakk om en oppfordring til menighetsrådene, ikke et krav om at de skal foreslå kandidater. Kirkerådet vil gi nærmere veiledning om praktisering av ordningen Kirkemøtet vedtar i valghåndboken.

Kirkerådet har ikke foreslått å endre reglene om valgmyndighetenes behandling av listeforslag. Etter gjeldende regler, som er foreslått videreført, er det fastsatt at listeforslaget må oppfylle en rekke vilkår. Dersom et listeforslag ikke oppfyller reglenes krav, skal valgmyndighetene gjennom forhandlinger med listeforslagets tillitsvalgte forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Dersom en underskriver eller en kandidat står på flere listeforslag ved samme valg, skal de gis pålegg av valgmyndighetene om å melde fra innen en bestemt frist hvilket forslag vedkommende vil stå på, f.eks. 15. april i valgåret. Vilråene for listeforslaget må være oppfylt på godkjenningstidspunktet for at valgmyndighetene kan godkjenne listeforslaget. Hvis kandidater får fritak eller velger å stå på et annet listeforslag etter listefristen, må valgmyndighetene gå i forhandlinger med listens tillitsvalgte for å bringe forslaget i samsvar med reglene, slik at det kan godkjennes.

3.1.3 Rammer for nominasjonskomiteens arbeid

Forslag i høringsnotatet

Etter gjeldende regler er det fastsatt at nominasjonskomiteen innkalles til ett eller flere møter etter utløpet av forslagsfristen, for å sette opp et listeforslag. Det er regelfestet at nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget. I tillegg til de innkomne

forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer dessuten fremme forslag om én kandidat hver.

Kirkerådet foreslo å oppheve begrensningen på at Nominasjonskomiteens medlemmer kun skal kunne fremme forslag om én kandidat hver. Erfaringer fra kirkevalget i 2019, viste at det var enkelte bispedømmer som hadde få innkomne forslag. Nominasjonskomiteens medlemmer bør kunne lage et så godt som mulig listeforslag, uten å at reglene skal sette slike begrensninger. Av pedagogiske hensyn, ble det foreslått å presisere i reglene at medlemmene kan fremme forslag om kandidater. Det vil være opp til nominasjonskomiteens demokratiske prosesser å avgjøre hvilke foreslåtte kandidater som blir satt opp på listeforslaget.

Fordi nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål, har den innhentet svar på slike spørsmål i forbindelse med nominasjonen. Slik innhenting har også hatt som formål å opplyse velgerne om hva kandidatene står for. Kirkemøtet i 2021 bekreftet prinsippet om at listene selv er hovedansvarlig for informasjon om listen og kandidatene. Dette er nærmere omtalt i avsnitt 3.4 nedenfor.

Kirkerådet har mottatt flere tilbakemeldinger om at nominasjonskomiteenes arbeid ble opplevd som utfordrende ved valget i 2019. Det kreves en del administrativt arbeid blant annet med å kalle inn til møter, kontakte foreslåtte kandidater og skrive protokoll. Det vil i de fleste tilfeller være begrenset hvor mye av dette nominasjonskomiteens medlemmer har kapasitet til å ta på seg. Registrerte nomineringsgrupper kan søke intensjonsstøtte til å dekke denne typen arbeid. For å gi nominasjonskomiteene likeverdige rammebetingelser som de registrerte nomineringsgruppene, foreslo Kirkerådet å presisere at nominasjonskomiteene skal få sekretariatsbistand fra bispedømmerrådet. Ved valget i 2019 ble det lagt til grunn at denne administrative støtten måtte gis av en annen person enn den som var sekretær for valgrådet. Dette er ofte krevende å få til på bispedømmekontorene. Det foreslås derfor å presisere i regelverket at samme person kan være sekretær både for valgråd og nominasjonskomite. Kirkerådet la til grunn at rollekombinasjonen som sekretær for nominasjonskomiteen og sekretær for valgrådet, ikke i seg selv vil medføre inhabilitet etter forvaltningsloven § 6 annet ledd eller kirkeordningen § 42. Kirkerådet viste i den sammenheng til at hovedregelen i forvaltningsretten er at inhabilitet ikke inntreer ved verv- eller rollekombinasjoner.²

Høringsinstansenes synspunkter

Tabell 5. Støtter du/dere forslaget om å presisere at Nominasjonskomiteen fastsetter spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål, men at Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte har ansvar for eventuell publisering av disse svarene? Antall per kategori.

	Ja	Nei	Vet ikke	Ingen mening	Sum
Bispedømmerråd	11				11
Fellesråd	8	2	1	1	12
Menighetsråd	18	1	4	7	30
Andre	3		1	1	5

² Se Woxholt (2011) *Forvaltningsloven med kommentarer* (5 utg.) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag s. 172–179.

Totalt	40	3	6	9	58
---------------	-----------	----------	----------	----------	-----------

Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste støtter forslaget om at medlemmene i nominasjonskomiteen kan foreslå flere kandidater:

Dersom det blir behov for å finne frem til flere forslag på kandidater enn de som kommer fra menighetene, er det viktig at vi har en aktiv nominasjonskomite. Det bør ikke være noen begrensning på hvor mange kandidater det enkelte medlem kan foreslå. Det må være behovet som avgjør dette. Regelverket må ikke begrense komiteens mulighet til å fremskaffe en fullverdig liste, selv om utgangspunktet naturligvis må tas i de forslag som er innkommet fra menighetsrådene.

Åpen folkekirke mener at dagens begrensning på at Nominasjonskomiteens medlemmer kun skal kunne fremme forslag om én kandidat hver bør videreføres. De skriver:

Argumentasjonen omkring å opprettholde nominasjonskomiteenes lister, var at det sikrer menighetsrådene innflytelse på sammensetningen av listene. Vi støtter ikke at nominasjonskomiteenes medlemmer kan fremme så mange kandidater de ønsker til plassene. Om det ikke kommer forslag til listen, er det kanskje et tegn på at ordningen ikke er hensiktsmessig.

Det var noen høringsinstanser som hadde merknader til innhenting av kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. *Lunner menighetsråd* kom med to forslag: De ønsker noen nasjonale spørsmål i tillegg til de spørsmålene hver enkelt nominasjonskomite fastsetter. I tillegg mener de at man må sikre at svarene blir publisert, ved å fjerne «eventuell».

Hunn menighetsråd skriver:

Hunn mh-råd mener at det er viktig at informasjon om kandidaten gjøres kjent for velgerne. Det er derfor like viktig å videreformidle informasjonen som å hente den inn. Det må også spørres om kandidatens personlige engasjement og «fanesaker». Hunn mh-råd ønsker også at det åpnes for at de lokale mh-rådene kan stille egne spørsmål som omhandler lokale saker. Kravet gjelder alle lister – ikke bare nominasjonskomiteens liste.

Den norske kirkes ungdomsutvalg skriver: «Noen spørsmål bør være nasjonale, og så med mulighet for å kunne legge til noen egne lokale spørsmål». *Gjøvik menighetsråd* ønsker også nasjonale spørsmål – «noen helt sentrale, aktuelle tema som alle listekandidater skal svare på. Når de ulike lister står fritt til å "hoppe over" spørsmål som er viktig for velgerne å vite om, har vi allerede erfart at dette slår uheldig ut».

Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste støtter Kirkerådets forslag. De skriver også: «Samtidig tenker vi at det bør være mest mulig sammenfallende spørsmål på tvers av bispedømmene. Det bør derfor være en koordinering eller utveksling av informasjon nominasjonskomiteene imellom».

Noen høringsinstanser hadde merknader til spørsmålet om sekretærbistand for nominasjonskomiteen. *Tunsberg bispedømmeråd* støtter forslaget. *Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste* skriver: «Det er avgjørende viktig at en tilsatt i bispedømmerådet utfører sekretariatsfunksjoner for nominasjonskomiteen (...)».

Bjørgvin bispedømmeråd skriver:

Det er vanskeleg å regelfesta korleis ein komite skal arbeida, men nominasjonskomiteen treng både støtte og merksemd for å gjera ein god jobb. Dei blir i Bjørgvin valde inn i samband med valkurs, og det er inga opplæring og lite informasjon før dei møter opp på første møte. Den som blir leiar for komiteen, har eit ansvar som har blitt større enn tidlegare frå 2019. Nytt denne gongen er at digitale møteformer har blitt eit reelt alternativ. Vi vil foreslå at nominasjonskomiteen eller delar av den, har videomøte med aktuelle kandidatar, gjerne etter første gjennomgang av listene. Det vil gje eit betre inntrykk av kandidatane og tettare kommunikasjon med dei.

Åpen folkekirke skriver:

Vi mener også det er viktig å understreke at den administrative støtten nominasjonskomiteen kan få, ikke skal representere komiteens arbeid eller bidra til å utvikle listen. Det er viktig at bispedømmerådets administrasjon ikke får større bindinger til nominasjonskomiteens lister enn de andre listene. Valgrådsgiveren og administrasjonen i bispedømmet skal bidra til likebehandling i valget.

Oslo bispedømmeråd skriver: «2.1.3: "Sekretariatsbistand" ønskes endret til "administrativ støtte"». *Tunsberg bispedømmeråd* skriver at «[d]et bør presiseres at medlem og varamedlem til nominasjonskomiteen kan fratrukket komiteen for å kunne settes opp på listeforslaget.»

Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste skriver:

Intensjonsstøtte gis til ulike nomineringsgrupper. Dette gis av naturlige grunner ikke til nominasjonskomiteens liste, da det er menighetenes oppnevnte nominasjonskomite som utfører arbeidet denne støtten skal dekke. Det er derfor god grunn til at denne støtten skjer i form av tjenesteyting fra bispedømmets kontor overfor nominasjonskomiteene. (§6-2 (4)).

Kirkerådets vurderinger

Kirkerådets forslag får støtte i høringen. Forslaget opprettholdes.

Kirkemøtet 2021 vedtok at det ikke skal stilles spørsmål om syn på aktuelle kirkelige spørsmål til kandidater på alle lister. Presentasjon av lister og kandidater er diskutert nærmere i avsnitt 3.4. Det vurderes ikke som aktuelt å fastsette nasjonale spørsmål som nominasjonskomiteene skal stille kandidatene de forespør om å stå på liste.

Digitale møteformer gir nominasjonskomiteen nye måter å kunne jobbe på, men Kirkerådet finner det ikke hensiktsmessig å regelfeste nærmere hvordan nominasjonskomiteen skal arbeide, ut over de reglene som allerede gjelder. Valghåndboken vil gi noen tips til hvordan arbeidet kan organiseres.

Kirkerådet legger til grunn at *sekretariatsbistand* i forslaget skal forstås som *administrativ støtte* til nominasjonskomiteen og ser derfor ikke grunnlag for å foreslå noen endringer.

Reglene slår fast at medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen ikke kan settes opp på listeforslaget. Kirkerådet har i sin veiledning lagt til grunn at et medlem av nominasjonskomiteen kan trekke seg fra nominasjonskomiteen dersom han eller hun blir aktuell til å stå på listeforslaget fra nominasjonskomiteen, jf. f.eks.

sak 18/00292-114. I så tilfelle vil varamedlemmet gå inn i komiteen i stedet. Samtidig har Kirkerådet understreket at det er opp til nominasjonskomiteen å vurdere om de ønsker å sette vedkommende opp på listeforslaget eller ikke. Kirkerådet ser ikke grunnlag for å presisere dette i reglene.

3.1.4 Tillitsutvalg. Forholdet mellom nominasjonskomiteen og Nominasjonskomiteens liste.

Forslag i høringsnotatet

Valgreglene har en funksjon omtalt som listens *tillitsvalgte*, som bl.a. har som ansvar å representere listen ovenfor valgmyndighetene. Denne funksjonen er generell for alle lister, men det er gitt særlige bestemmelser om hvem som skal ha denne funksjonen for listen fra nominasjonskomiteen ved begge valg. Ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet er det etter de gjeldende reglene listetoppen på Nominasjonskomiteens liste som fungerer som listens tillitsvalgte. De fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste fungerer som tillitsutvalg. Ved valg av menighetsråd skal nominasjonskomiteens leder fungere som listens tillitsvalgte, og nominasjonskomiteens medlemmer fungere som tillitsutvalg, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noe annet.

Det er listeforslagets tillitsvalgte som gjennom forhandlinger med valgmyndighetene skal forsøke å bringe listeforslaget i samsvar med reglene dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglenes krav. Det innebærer i praksis at hvis nominasjonskomiteen ikke klarer å levere et listeforslag som innfrir reglenes krav om f.eks. ungdomsrepresentasjon, vil det være listetoppen, og ikke nominasjonskomiteen, som får i oppdrag fra valgmyndighetene å forsøke å finne en ungdom til listeforslaget.

På den ene siden er det argumenter som taler for at det er nominasjonskomiteen som har utarbeidet listen, som også bør være den som forhandler med valgmyndighetene. På den annen side er det argumenter som taler for at det er kandidatene på listen selv som overtar ansvaret etter at listeforslaget er levert fra nominasjonskomiteen. Det bør være tydelig at kandidatene eier listen selv, etter at den er levert fra nominasjonskomiteen. Videre er det slik at nominasjonskomiteen er ferdig med sine møter og sitt arbeid når de ferdigstiller listeforslaget. Kirkerådet legger til grunn at nominasjonskomiteen uansett vil arbeide for å tilfredsstille kravene i valgreglene.

Alternativ 1 (gjeldende ordning): Den tillitsvalgte og varatillitsvalgte (dvs. listetoppen og nest øverste kandidat) skal være de som forhandler med valgrådet. Kirkerådet har lagt til grunn at det er naturlig at de tillitsvalgte benytter resten av tillitsutvalget for å få hjelp. Kirkerådet har antatt at det er tillitsutvalget for listen som bestemmer om listen skal suppleres med et nytt navn dersom en kandidat viser seg å være ikke valgbar og/eller blir fritatt.

Alternativ 2: Listetoppen og lederen av nominasjonskomiteen, i felleskap, skal forsøke å bringe listeforslaget i samsvar med reglene, gjennom forhandlinger med valgmyndighetene. Et slikt alternativ vil sikre at listens tillitsvalgte ikke blir alene om ansvaret for å bringe listeforslaget i samsvar med reglene, men vil dele ansvaret med lederen av nominasjonskomiteen. Listetoppen og lederen av nominasjonskomiteen vil kunne konsultere hhv. resten av tillitsutvalget og/eller nominasjonskomiteen ved behov. Kirkerådet antar at det da vil være tillitsutvalget, supplert av lederen av nominasjonskomiteen, som må ta stilling til om listen skal suppleres med et nytt navn.

En kunne ha vurdert om kandidatene på listen selv skulle velge sin tillitsvalgte og sitt tillitsutvalg. Samtidig er det slik at de som står øverst på valglisten, har større sjanse for å bli valgt, og det kan tilsi at det også følger et ekstra ansvar med plasseringen på toppen av listen. Kirkerådet foreslår derfor ingen endringer knyttet til dette.

Høringsinstansenes synspunkter

Tabell 6. Hvilket alternativ støtter du/dere til for regulering av tillitsvalgt for Nominasjonskomiteens liste? Antall per kategori.

	Alternativ 1	Alternativ 2	Ingen av dem	Ingen mening	Vet ikke	Sum
Bispedømmeråd	5	4	2			11
Fellesråd	2	8		1	1	12
Menighetsråd	3	12	1	8	6	30
Andre	1	2	1	1		5
Totalsum	11	26	4	10	7	58

Bjergvin bispedømmeråd skriver: «Nominasjonskomiteen har ansvar for lista til den er godkjent. Deretter overtar tillitsutvalet.»

Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste støtter alternativ 2, med begrunnelsen at det er «(...) urimelig om det skulle overlates til listekandidat(er) alene, da disse ikke har hatt noe ansvar for sammensetning av listen».

Nord-Hålogaland bispedømmeråd og *Oslo bispedømmeråd* støtter hverken alternativ 1 eller 2, men mener at nominasjonskomiteen bør ha hele ansvaret for å få listen i samsvar med reglene. *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* skriver:

Nominasjonskomiteens liste eksisterer ikke formelt før den er godkjent, og det er derfor en logisk og formell umulighet at toppkandidaten på listen skal ha ansvar for å bringe den i samsvar med reglene. Dette ansvaret må ligge fullt og helt på nominasjonskomiteen siden det ikke eksisterer noen tillitsvalgt/toppkandidat før listeforslaget er godkjent. Om det deretter skulle være behov for videre forhandlinger, vil ansvaret hvile på listens tillitsvalgte

Åpen folkekirke mener også at nominasjonskomiteen bør ha hele ansvaret:

Åpen folkekirke mener at listetoppen på nominasjonskomiteens liste, enten alene eller sammen med leder av nominasjonskomiteen, ikke skal kunne rekruttere andre til listen. Medlemmene på nominasjonskomitelisten bør ikke ha innflytelse på den øvrige sammensetningen. Dette ansvaret må tilligge nominasjonskomiteen, også etter at listen formelt er levert.

To høringsinstanser, *Oslo bispedømmeråd* og *Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste*, mener at man ikke bør bruke begrepet tillitsvalgt. *Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste* skriver:

Vi vil (...) problematisere begrepet «tillitsvalgt» som navn på listetopp (§6-2, f (5)). Denne er ikke «tillitsvalgt» i vanlig forstand, da denne ikke er valgt av de andre kandidatene på samme liste. Det er nominasjonskomiteen som har valgt denne personen. Vi foreslår at man bare benytter betegnelsen listetopp eller førstekandidat, og omtaler videre hvilke oppgaver denne har/skal ivareta.

Kirkerådets vurderinger

Høringsnotatet presenterte to alternativ. Noen høringsinstanser peker på et tredje alternativ, der ansvaret for å forhandle med valgrådet for å få listeforslaget i samsvar med reglene ligger bare på nominasjonskomiteen. Det vil i så fall være aktuelt at det er nominasjonskomiteens leder som får dette ansvaret. Lederen vil kunne konsultere hele nominasjonskomiteen ved behov. Det vil tilsvare ordningen som gjelder ved valg av menighetsråd.

Høringsinstansene er delt mellom de tre ulike alternativene. Kirkerådet har derfor tegnet ut hvordan alternativene kan komme til uttrykk gjennom følgende regelformuleringer.

Alternativ 1 - § 6-2 femte ledd skal lyde:

Listetoppen på Nominasjonskomiteens liste skal fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal sammen fungere som tillitsutvalg. Listetoppen representerer listen i forbindelse med nasjonal koordinering.

Alternativ 2: § 6-2 femte og sjette ledd skal lyde:

(5) Listetoppen på Nominasjonskomiteens liste skal fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal sammen fungere som tillitsutvalg. Listetoppen representerer listen i forbindelse med nasjonal koordinering.
(6) Ved forhandlinger etter kirkevalgreglene § 7-5 tredje ledd, skal listetoppen og lederen av nominasjonskomiteen – i felleskap – regnes som listeforslagets tillitsvalgte.

Et tredje alternativ til § 6-2 femte og sjette ledd, der lederen for nominasjonskomiteen har ansvar for forhandling alene, kan lyde som følger:

(5) Listetoppen representerer listen i forbindelse med nasjonal koordinering.
(6) Nominasjonskomiteens leder skal fungere som listens tillitsvalgte og nominasjonskomiteens medlemmer skal fungere som tillitsutvalg.

Det er flest høringsinstanser som ønsker alternativ 2. Kirkerådet anbefaler derfor Kirkemøtet å vedta dette alternativet.

3.1.5 Økonomisk støtte. Organisering av kommunikasjon m.m. for Nominasjonskomiteens liste

Forslag i høringsnotatet

Etter gjeldende regler skal Kirkerådet gi støtte til registrerte nomineringsgrupper i form av intensjonsstøtte og listestøtte. Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Kirkerådet skal også stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper.

Kirkemøtet 2021 vedtok å innføre «en årlig støtteordning for registrerte nomineringsgrupper som har medlemmer innvalgt i Kirkemøtet, leke medlemmer i Kirkemøtet valgt inn fra Nominasjonskomiteens liste, døvemenighetenes

representant og samiske representanter valgt inn i bispedømmeråd» (sak KM 18/21). Samtidig vedtok Kirkemøtet at «[o]rdningen med intensjonsstøtte og listestøtte knyttet til valgår opprettholdes» med begrunnelsen at «det vil sikre eventuelt nye grupper muligheter til å stille lister ved kirkevalget» (sak KM 18/21). I tråd med denne forutsetningen fra Kirkemøtet foreslo Kirkerådet å videreføre bestemmelsene om intensjonsstøtte og listestøtte i regelverket. Samtidig så Kirkerådet behov for å foreta enkelte presiseringer i bestemmelsene om de midlene som skal stilles til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste.

I 2019 ble det lagt til grunn at støtten som ble stilt til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste, skulle fordeles likt til hver kandidat på listen. Kandidatene ble selv enige, seg imellom, om at størstedelen av midlene skulle stilles til disposisjon til nasjonale kommunikasjonstiltak for Nominasjonskomiteens liste.

Hvem som er kandidater på Nominasjonskomiteens liste, vil ikke være klart før listeforslaget er levert innen 31. mars i valgåret. De registrerte nomineringsgruppene har derimot kunnet koordinere seg og planlegge kommunikasjonsopplegg m.m. i god tid i forkant. Det vil ta tid for Nominasjonskomiteens liste å områ seg og for førstekandidatene til eventuelt å komme sammen for å ivareta en nasjonal koordinering og planlegge nettside og kampanje.

I spørsmålet om regulering av Nominasjonskomiteens liste er det to hensyn som står mot hverandre. Det ene er selvstendigheten til Nominasjonskomiteens liste i de ulike bispedømmene, og det andre er å ivareta en hensiktsmessig organisering av arbeidet som gir Nominasjonskomiteens liste like vilkår som de andre listene. Det kan tenkes flere alternativer her. En mulighet er å beholde dagens ordning der støtten i utgangspunktet fordeles mellom de ulike kandidatene. Dette viste seg imidlertid krevende i praksis ved valget i 2019, og det vanskeliggjør felles nasjonale tiltak. Uten felles nasjonal kommunikasjon vil Nominasjonskomiteens liste ha et annet utgangspunkt enn de andre listene til å drive valgkamp.

En annen mulighet er at de tillitsvalgte på Nominasjonskomiteens liste i de ulike bispedømmene får mandat til å fastsette hva listestøtten skal brukes til. De bør da samles til et møte (fysisk eller digitalt) kort tid etter at listeforslagene er levert 31. mars. Der kan de vedta et budsjett som både kan inneholde nasjonale tiltak og en sum som stilles til disposisjon til enkeltmedlemmer på listen. Utfordringen da blir hvordan midlene til nasjonale tiltak i praksis kan bli stilt til disposisjon for Nominasjonskomiteens liste.

Hvis Kirkerådet skal betale fakturaer, for eksempel til et kommunikasjonsbyrå for Nominasjonskomiteens liste som de tillitsvalgte har inngått avtale med, så kan det komme i konflikt med anskaffelsesregelverket og eksisterende rammeavtaler Kirkerådet har for kommunikasjonstjenester.

Hvis Kirkerådet skal kunne utbetale støtten, tilsvarende som til nomineringsgruppene, må det være en enhet med organisasjonsnummer som sier seg villig til å håndtere midlene, stå ansvarlig for og rapportere på dem.³ Dette kan være en eksisterende enhet eller en som blir opprettet i forbindelse med valget. Det

³ I sak KM 18/21 om støtte til nomineringsgrupper innvalgt i Kirkemøtet, vedtok Kirkemøtet at medlemmene fra Nominasjonskomiteens liste som utgangspunkt «kunne få stilt til disposisjon en individuell sum og så få refundert utlegg opp til denne summen», men at de enkelte medlemmene «selv [kunne] gi beskjed til Kirkerådet dersom de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer».

legges til grunn at det vil være mulig å opprette en forening i Enhetsregisteret med dette formålet.

Det er vanskelig å se for seg at Kirkerådet eller bispedømmerådene skal kunne ta en mer aktiv rolle i å legge til rette for kommunikasjonsarbeidet for Nominasjonskomiteens liste uten at det kommer i konflikt med prinsippet om likebehandling. For å sikre et minimum kunne det være aktuelt at Kirkerådet tilbød å stille nettsider til disposisjon for alle listene. Innholdet på siden vil likevel måtte komme fra kandidatene på listen selv.

Det er altså to hovedalternativer her. Forskjellen mellom dem er hva som er standardordningen, enten at støtten går til hver enkelt kandidat eller til de tillitsvalgte i fellesskap.

Alternativ 1 (dagens ordning):

Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. *Formålet med støtten er å sette kandidater på Nominasjonskomiteens liste i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal kunne få stilt til disposisjon en individuell sum og så få refundert utlegg opp til denne summen. De enkelte kandidater på Nominasjonskomiteens liste kan selv gi beskjed til Kirkerådet dersom de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer.*

Alternativ 2 (de tillitsvalgte for listen fastsetter budsjett, og får enhet til å håndtere støtten)

Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. *Formålet med støtten er å sette Nominasjonskomiteens lister i stand til å informere velgerne om sine lister og kandidater, for eksempel gjennom nasjonale kommunikasjonstiltak. De tillitsvalgte for Nominasjonskomiteens liste fra de ulike bispedømmene kan i fellesskap fastsette et budsjett for disse midlene, med mindre de bestemmer noe annet. De tillitsvalgte kan gi beskjed til Kirkerådet om de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer eller at en eller flere enkeltpersoner får stilt en sum til disposisjon og få refundert utlegg.*

Hvis de foreslåtte nye fristene blir vedtatt (se avsnitt 6.1), vil listeforslag fra nominasjonskomiteen være klart senest 31. mars. Det er en måned tidligere enn ved valget i 2019. De tillitsvalgte for listene får derfor bedre tid til å komme sammen og legge en plan for felles arbeid. Det foreslås at listetoppene i hvert bispedømme får et tydelig ansvar for nasjonal koordinering for å tilrettelegge for dette arbeidet. Det er viktig at nominasjonskomiteene har informasjon om hvordan dette vil fungere, så de kan opplyse de foreslåtte kandidatene på en god måte om hva de går til, og hva som er forventet av dem.

Høringsinstansenes synspunkter

Tabell 7. Hvilket alternativ støtter du/dere til reguleringen av den økonomiske støtten til Nominasjonskomiteens liste? Antall per kategori.

	Alternativ 1	Alternativ 2	Ingen mening	Vet ikke	Sum
Bispedømmeråd	6	5			11

Fellesråd	5	5	2		12
Menighetsråd	8	10	6	6	30
Andre		4	1		5
Totalt	19	24	9	6	58

Høringsinstansene som ønsker å videreføre dagens ordning (alternativ 1) har ulike argumenter for dette. *Hamar bispedømmeråd* mener at dagens ordning er mest smidig. *Gjøvik menighetsråd* peker også på at dette er enklere å administrere enn å måtte opprette en forening. De skriver også: «Det vil imidlertid kreve en enighet om hva midlene skal brukes til. Det bør ikke være personlig støtte, men brukes til å formidle informasjon om listen». *Kirkelig fellesråd i Oslo* peker på at «[i]ndividuelle kandidater må få sine utgifter dekket». *Åpen folkekirke* skriver:

Åpen folkekirke mener at støtten til kandidatene på nominasjonskomiteens liste bør tilfalle hver enkelt kandidat på listen, ikke listen i fellesskap. Listen er en samling av enkeltpersoner som stiller til valg og bør ikke behandles som en gruppering med et felles anliggende. Kandidatene kan selv velge å gå sammen om tiltak, men det bør ikke legges inn som en forutsetning.

De høringsinstansene som støtter alternativ 2 legger vekt på felles tiltak. *Nidaros bispedømmeråd* skriver:

Alternativ 2 vil gjøre det enklere å samordne felles tiltak for hele listen og for eventuelt samarbeid med liknende lister i andre bispedømmer. Det vil også sikre en mer lik behandling av øvrige nomineringslister.

Stavanger bispedømmeråd skriver:

Stavanger bispedømmeråd mener støtten til nominasjonskomiteens liste bør baseres på at listen organiserer kommunikasjon i fellesskap. Det vil være enklere at listen i fellesskap forvalter sin økonomi og har kommunikasjonsansvar, eventuelt gjennom å videreføre støtten til enkeltkandidater dersom dette blir vanskelig. Å gå motsatt vei vil være tyngre å organisere.

Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste skriver:

Prinsipielt ser vi poenget med modell 1, at den enkelte kandidat er ansvarlig. Men når valget i praksis vil være et listevalg, må nødvendigvis nominasjonskomiteens liste tilpasse seg denne virkeligheten og informere om sin liste samlet. Vi støtter derfor modell 2), som vi anser å være den mest smidige og skaper minst mulig byråkrati. Det forutsetter naturligvis at den enkelte tillitsvalgte/førstekandidat har tillit, i den forstand at vedkommende forankrer sine avgjørelser hos de øvrige listekandidater.

Noen høringsinstanser hadde også andre spørsmål og merknader. *Sør-Hålogaland bispedømmeråd* «forutsetter at eksemplifiseringen av "nasjonale kommunikasjonstiltak" [i formålet med støtten] ikke utelukker muligheten til også å organisere regionale kommunikasjonstiltak».

Tunsberg bispedømmeråd skriver: «Vi synes (...) det er et godt forslag at de tillitsvalgte (listetoppene) kan komme sammen på et nasjonalt plan for å legge en plan for felles arbeid.»

Åpen folkekirke skriver:

Vi mener det er viktig, som høringsnotatet kommenterer, at bispedømmerrådet eller kirkerådet ikke bør ta et større ansvar for å tilrettelegge og gi bistand for listene fra nominasjonskomiteene, enn for de andre listene.

Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet viser til at høringsinstansene deler seg nokså jevnt mellom alternativene. Kirkerådet foreslår derfor å beholde dagens ordning (alternativ 1). Dette innebærer at den enkelte kandidat får stilt en sum til disposisjon og kan få refundert utlegg. Kandidatene kan selv velge å få støtten utbetalt til en enhet. Se forslag til § 6-4 femte ledd. Dette alternativet får støtte fra seks av elleve bispedømmer i høringen. Formålet med støtten er å sette kandidater på Nominasjonskomiteens liste i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Ut over dette er det ikke lagt inn noen begrensinger på bruk av støtten.

3.1.6 Om navnet «Nominasjonskomiteens liste»

Forslag i høringsnotatet

Ved fastsettelsen av kirkevalgreglene i 2018 ble det stilt spørsmål om hva slags betegnelse valglisten fra nominasjonskomiteen skulle benytte. Kirkerådet uttalte i den sammenheng:

Kirkerådet er av den oppfatning at en nominasjonskomite som har mandat til å fremme en bredt sammensatt liste, gitt at det er en nominasjonskomite, ikke uten videre bør kunne velge et navn som sidestiller listens navn med en nomineringsgruppe sitt navn. Siden det er ulike typer nominasjonsprosesser for en nomineringsgruppe sitt listeforslag og en nominasjonskomite sitt listeforslag, bør det på et eller annet vis fremgå at listene har et noe forskjellig utgangspunkt.

Kirkerådet mente at det ikke måtte gis «inntrykk av at det er en liste som er mer offisiell enn lister fra nomineringsgrupper». Kirkemøtet valgte på den bakgrunn å regelfeste at listen fra nominasjonskomiteen skulle hete *Nominasjonskomiteens liste*.

«Nominasjonskomiteens liste» er en betegnelse som ikke kommuniserer veldig godt i offentligheten, stilt opp mot navnet på andre valglister. Det fremgår blant annet ikke klart hvem som står bak nominasjonskomiteen, og også andre nomineringsgrupper kan ha hatt en nomineringsprosess med en nominasjonskomite.

Kirkemøtet har i 2021 vedtatt å «videreføre ordningen med *Nominasjonskomiteens liste* og andre lister, med noen justeringer». I Kirkemøtets vedtak blir egennavnet «Nominasjonskomiteens liste» eksplisitt benyttet. Kirkerådet mener navnet på listen fra nominasjonskomiteen fortsatt bør være regelfestet, slik at det ikke utvikler seg ulike navn og betegnelser på slike lister. Fordi Kirkemøtet har valgt å videreføre den gjeldende ordningen, og fordi det er et prinsipp om at det ikke bør gjøres flere endringer i regelverket enn nødvendig, foreslår Kirkerådet å videreføre betegnelsen «Nominasjonskomiteens liste».

Høringsinstansenes synspunkter

Det er sju høringsinstanser som har merknader til navnet på Nominasjonskomiteens liste. En av dem, *Åpen folkekirke*, støtter videreføringen av navnet Nominasjonskomiteens liste. De fem andre ønsker et annet navn. *Borg bispedømmeråd* skriver at «det er mange som mener nåværende navn er

forvirrende, og disse ber KR om å vurdere dette på nytt». *Flekkefjord menighetsråd* «foreslår å endre navnet fra Nominasjonskomiteens liste til Menighetsrådenes liste».

Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste skriver:

Ved valget i 2019 ble det vedtatt at listen skulle ha navnet «Nominasjonskomiteens liste» (NL). I den konteksten som var den gangen, og på grunnlag av erfaringer fra valget i 2015, var dette forståelig. I valget for 2023 er det imidlertid en ny kontekst, der det ikke er umulig at det vil være fire nomineringsgrupper i tillegg til NL. Dette vil gjøre situasjonen for velgerne enda mer krevende. Vi mener at man på en enkel måte må få frem hvem som står bak NL, eller hva som er særpreget for denne listen.

Vi tenker, i likhet med Kirkerådet, at det vil være uheldig om det skulle utvikle seg ulike typer navn fra bispedømme til bispedømme. Det er derfor naturlig at navnet regelfestes. For at vi skal få et mest mulig opplyst valg, mener vi at det for kommende valg må være et tillegg til «Nominasjonskomiteens liste» som sier noe om tilblivelsen og hvem sin nominasjonskomite dette er.

Vi foreslår derfor at listen får følgende navn: Menighetenes felleliste. Nominasjonskomiteens liste.

Heimdal menighetsråd skriver:

HMR er uenig med kirkerådet i at navnet "Nominasjonskomiteens liste" skal videreføres. HMR mener dette navnet er uten informerende meningsinnhold for velgerne og foreslår at navnet endres til "Menighetsrådenes felleliste" for å tydeliggjøre at listen er forankret i menighetsrådenes egen nominasjonsprosess og ikke i en kirkelig interesseorganisasjon.

Øygarden kyrkjelege fellelsråd skriver:

Namnet "nominasjonskomiteens liste" gir ingen god informasjon om lista. Øyrgrden kyrkjelege fellelsråd gjer framlegg om å nytte namna "soknerådet si fellelsliste for bispedømmerådsvalet, og "soknerådet si liste" for soknerådsvalet.

Kirkerådets vurderinger

Det er støtte til å videreføre et regelfestet navn på Nominasjonskomiteens liste, men noen høringsinstanser mener navnet burde være et annet. Disse høringsinstansene peker på utfordringer med dagens navn, men Kirkerådet vurderer det som vanskelig å finne et godt og sakssvarende alternativ. Kirkerådet mener for eksempel at *Menighetsrådenes fellelsliste* ikke er et dekkende navn på listen fra nominasjonskomiteen. Noen av forslagene er svært lange. Et langt navn gir praktiske utfordringer for layout på stemmesedler. Det vurderes også å være utfordrende for velgerne å forholde seg til et svært langt navn.

Kirkerådet foreslår derfor ingen endring i navnet.

3.2 Forhåndsstemmegivning

3.2.1 Bakgrunn og Kirkemøtets føringer

Ordinær forhåndsstemmegivning på papir kan foregå i tiden fra 10. august og frem til og med fredag før valgdagen. Dette er samme periode som forhåndsstemmingen ved kommune- og fylkestingsvalget. Etter dagens regler må forhåndsstemming i

annet sokn enn der man har stemmerett gjøres før 1. september. Minstekravet til tid og sted for forhåndsstemming etter dagens regler er minst ett kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid. Det er valgstyret (menighetsrådet) som har ansvar for å fastsette og kunngjøre tid og sted for forhåndsstemmegivning. Videre er det et krav til at det skal være to stemmemottakere til stede.

Ved kommunevalg blir stadig større andel av stemmene avgitt på forhånd, og i 2019 var det 51 prosent som stemte på forhånd. Ved Stortingsvalget i 2021 var det 58 prosent av velgerne som avga forhåndsstemme.

Den norske kirke har ikke mulighet til å ha forhåndsstemming samtidig med og i umiddelbar nærhet til forhåndsstemmegivningen ved offentlige valg. Det er derfor vedtatt en ordning med digital forhåndsstemmegivning fra 10. august til og med onsdagen før valgdagen. Denne ordningen skal supplere den ordinære forhåndsstemmegivningen på papir og stemmegivningen på valgdagen.

I saken om overordnede problemstillinger ved endringer av kirkevalgreglene til Kirkemøtet i 2021, behandlet Kirkemøtet spørsmål om forhåndsstemmegivning. I den forbindelse ble det vist til at selv om det legges opp til forhåndsstemming digitalt er det viktig å ha et tilbud om fysisk forhåndsstemming. I den forutgående høringen ble det drøftet hvordan dette kunne gjøres. 43 prosent av høringsinstansene støttet at Kirkemøtet burde fastsette felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming, 31 prosent ønsket å videreføre dagens ordning, og 11 prosent ønsket å fastsette et minstekrav til åpningstid per uke per sokn. Kirkemøtekomiteen uttalte:

Komiteen ser det som viktig å legge til rette for forhåndsstemmegiving. Det er en økende andel forhåndsstemmer ved offentlige valg, og komiteen mener kirken må legge til rette for at velgerne enkelt og effektivt kan avgi sin stemme. Den vedtatte ordningen om digitale forhåndsvvalg vil være viktig bidrag til dette. Formålet med vedtaks punktet er å fastsette et prinsipp om at det skal være nasjonale tidspunkt for fysisk forhåndsstemmegivning, slik at det kan kommuniseres tydelig ut til velgerne at de kan avgi stemme over hele landet på slike tidspunkt. Komiteen understreker videre at forslaget gir rom for at den øvrige gjennomføringen av den fysiske forhåndsstemmegivningen skal fastsettes lokalt. Komiteen vil presisere at forhåndsstemmegivingen må skje på steder som er godt tilgjengelig for allmennheten. Dette er lagt til som en presisering i punkt 6 i forslag til vedtak.

Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Det må bli lettere å avgi forhåndsstemme. Hvert fellesråds- /prostiområde må fastsette et minimum antall timer for forhåndsstemmegivning. Det regelfestes også nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegiving, fortrinnsvis utenfor vanlig åpningstid og på allment tilgjengelig sted. Det bør som et minimum gjennomføres forhåndsstemmegivning på institusjoner som ligger i soknet og på minst ett arrangement rettet mot unge. Det skal også være forhåndsstemmegivning etter en gudstjeneste minst en søndag i forhåndsstemmeperioden.

3.2.2 Forslag i høringsnotatet

Struktur for kapitlet om forhåndsstemmegivningen

Kirkerådet foreslo å gjøre en del endringer i strukturen i kapitlet om forhåndsstemmegivning i kirkevalgreglene for å forenkle og gjøre kapitlet mer

pedagogisk. Herunder ble det foreslått å fastsette en egen formålsparagraf for kapitlet om forhåndsstemmegivning:

§ 9-1. Kapitlets formål

Formålet med bestemmelsene om forhåndsstemmegivning er å legge til rette for at flest mulig velgere får avgitt stemme ved valg av menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Videre foreslo Kirkerådet å lage en egen paragraf om perioden for ordinær forhåndsstemmegivning på papir, som innholdsmessig viderefører bestemmelser som også gjelder i dag:

§ 9-2. Perioden for ordinær forhåndsstemmegivning på papir

(1) Velgere som ønsker det, kan avgi ordinær forhåndsstemme på papir fra 10. august frem til fredagen før valgdagen innenfor de fastsatte åpningstider.

Velgere som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er manntallsført, kan avgi forhåndsstemme på papir frem til 1. september i valgåret i det soknet de midlertidig oppholder seg.

(2) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen.

Forslaget medfører ikke innholdsmessige endringer.

Den digitale forhåndsstemmingen er regulert i særskilte regler for digital forhåndsstemming. Det foreslås å presisere i enkelte paragrafer i kirkevalgreglene at de gjelder den fysiske forhåndsstemmingen på papir. Dette gjøres for å tydeliggjøre hvilke regler som gjelder for hva.

Tid og sted for forhåndsstemmegivingen

Kirkerådet foreslo å samle bestemmelser om tid og sted for ordinær forhåndsstemmegivning på papir i én paragraf, § 9-3. Forslaget til ny § 9-3 inneholder fire ulike bestemmelser om tid og sted for ordinær forhåndsstemmegiving på papir. Dette kommer i tillegg til den digitale forhåndsstemmingen. Det er tre skal-bestemmelser i første, andre og tredje ledd, og en bør-bestemmelse i fjerde ledd. Sjette ledd åpner for at valgstyrene kan søke dispensasjon fra kravene til tid og sted for forhåndsstemmingen, hvis valggjennomføringen ikke kan gjennomføres uten uforholdsmessige vanskeligheter. Dette er en ny bestemmelse. Fristen for dette er satt til 15. mai. Dette er samme frist som for tilsvarende mulighet til å søke dispensasjon fra reglene om tid og sted på valgdagen.

§ 9-3 femte ledd åpner for at valgstyrene innenfor et fellesrådsområde kan gå sammen om felles forhåndsstemming. Det betyr at kravene til tid og sted kan oppfylles ved at valgstyrene samarbeider om et felles forhåndsstemmested. Det oppfordres til at man likevel gjennomfører forhåndsstemming i hvert enkelt sokn, særlig der det er lange avstander. Der det er flere prosti i ett fellesrådsområde, ble det foreslått det å fastsette at det ikke er tilstrekkelig med felles forhåndsstemming ett sted i kommunen. I stedet ble det foreslått at valgstyrene innenfor et prosti kan gå sammen om felles forhåndsstemming, slik at man sikrer at det blir mulig å avgi forhåndsstemme minst i hvert prosti.

Den tidligere regelen om at det skal være forhåndsstemming på et kirkekontor i ordinær åpningstid er ikke foreslått videreført.

Felles nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemmegiving

Kirkemøtet har bestemt at det skal regelfestes nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegiving, fortrinnsvis utenfor vanlig åpningstid og på allment tilgjengelig sted. Begrunnelsen er at det vil være lett å kommunisere til velgerne.

Kirkerådet har vurdert om det bør fastsettes ett eller flere nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegiving. Omfanget av et regelfestet nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemmegiving, bør etter Kirkerådets syn ikke være for omfattende. Det vil pålegge ekstra plikter ved gjennomføringen, og den digitale forhåndsstemmegivingen vil allerede sikre at forhåndsstemmegivingen er mer tilgjengelig enn tidligere. Kirkerådet foreslo derfor ett nasjonalt tidspunkt:

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving den siste torsdagen i august i valgåret i tidsrommet 15:00 til 20:00.

Begrunnelsen for å velge en torsdag er at torsdag er den beste forhåndsstemmedagen. Ved Stortingsvalget i 2021 var torsdag den beste forhåndsstemmedagen tre av fem uker⁴.

Det felles tidspunktet for forhåndsstemmegiving bør være innen 1. september, fordi det er siste frist for å avgi forhåndsstemme i et annet sokn enn der man er manntallsført. Da kan for eksempel studenter, som oppholder seg andre steder enn der de er manntallsført, også benytte det felles tidspunktet for forhåndsstemming. Et tidspunkt etter 1. september vil være vanskelig å kommunisere om, fordi det vil være begrensinger på hvem som kan benytte seg av forhåndsstemmingen.

Datoen bør også være etter skolestart, og det er ønskelig å unngå den uken skolen starter. Siden skoler starter på ulike tidspunkt, er den mest naturlige datoen å velge den siste torsdagen i august. Ved valget i 2023 vil dette være torsdag 31. august.

Klokkeslettet for felles forhåndsstemmegiving ble foreslått til mellom 15 og 20 slik at man kan rekke det på vei hjem fra jobb eller på vei til eller fra aktiviteter. Siden det er krav om minst to stemmemottakere til stede, innebærer det at plikten til å avholde slik forhåndsstemmegiving vil utgjøre ti timers arbeid for valgstyret eller de valgstyret utpeker til å gjennomføre oppgaven.

Forhåndsstemmegiving i forbindelse med en gudstjeneste

Kirkerådet foreslår at § 9-3 annet ledd skal lyde:

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivingen.

Dette er en innskjerping av dagens paragraf som sier at «Det kan legges til rette for forhåndsstemmegiving i tilknytning til gudstjenester». Dette er i tråd med Kirkemøtets vedtak. Forslaget innebærer at valgstyrene også får en plikt til å legge til rette for at gudstjenestedeltakere ved i hvert fall én gudstjeneste i perioden, får avgitt forhåndsstemme.

Annen forhåndsstemmegiving

Kirkerådet foreslo at § 9-3 tredje og fjerde ledd skal lyde:

⁴ <https://www.valg.no/om-valg/valgene-i-norge/valgdata-og-historikk/forhandstemmegiving/mottatte-forhandsstemmer-2021/>

§ 9-3 (3) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving minst to timer i uken, ut over tidspunktene fastsatt i første og annet ledd.

§ 9-3 (4) Det bør også legges til rette for at forhåndsstemmegiving på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og i tilknytning til minst ett arrangement for unge.

Forslaget til § 9-3 tredje følger opp Kirkerådets vedtak om at hvert fellesråds-/prostiområde må fastsette et minimum antall timer for forhåndsstemmegiving. Fordi det er valgstyrene som er ansvarlig for forhåndsstemmingen er det foreslått at ansvaret legges på dem, men valgstyrene bestemmer hvem som skal utføre oppgaven. § 9-3 femte ledd åpner for at valgstyrene i et fellesrådsområde kan samarbeide om å ivareta kravet. Siden det er krav om minst to stemmemottakere til stede, innebærer det at plikten til å avholde slik forhåndsstemmegiving vil utgjøre 16 timers arbeid i løpet av de fire ukene forhåndsstemmingen pågår for valgstyret eller de valgstyret utpeker til å gjennomføre oppgaven.

§ 9-3 fjerde ledd sier at det bør legges til rette for forhåndsstemming på institusjoner og i tilknytning til arrangement for unge. Mange som bor på institusjon har vanskelig for å komme seg til valglokalene. Det vil også være mange på institusjoner som ikke er digitale. Når det gjelder ungdom er de en viktig gruppe å nå fordi de som er under 18 år ikke har stemmerett ved kommunevalget og derfor kanskje ikke er bevisste på at de har stemmerett ved kirkevalget. En del ungdommer vil heller ikke ha tilgang til Bank-ID for å kunne stemme digitalt. Hvis det er arrangementer eller steder som samler mange unge i menigheten kan det derfor være fint å gi mulighet til forhåndsstemming i forbindelse med dette. Denne bestemmelsen er videreføring av dagens regler.

Etter gjeldende regler skal forhåndsstemmegivingen foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Kirkemøtet uttalte at forhåndsstemmegivingen fortrinnsvis bør være på «allment tilgjengelig sted». Komiteen presiserte «at forhåndsstemmegivingen må skje på steder som er godt tilgjengelig for allmennheten». Kirkerådet foreslår i tråd med dette å presisere i reglene at det skal foregå i «allment tilgjengelig lokale». Det vil være opp til valgstyret lokalt å ta stiling til hva slags lokaler som vil være egnet og allment tilgjengelig i henhold til reglene.

Videre foreslo Kirkerådet å videreføre dagens bestemmelse om at velgere som på grunn av sykdom eller uførhet ikke kan avgi stemme, kan avgi forhåndsstemme etter søknad til valgstyret, dersom valgstyret legger til rette for det.

3.2.3 Høringsinstansenes synspunkter om forhåndsstemming

Tabell 8. Forhåndsstemmegiving. Høringsinstansenes syn. Andel per kategori

		Støtter dere forslaget om at valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivingen?	Støtter dere forslaget om at valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving minst to timer i uken?
	Støtter dere forslaget om felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming?	?	

	Ja	Nei	Ingen mening	Sum	Ja	Nei	Ingen mening	Sum	Ja	Nei	Ingen mening	Sum
Bispedømmeråd	11			11	10	1		11	10	1		11
Fellesråd	9	2	1	12	8	3	1	12	11		1	12
Menighetsråd	24	4	2	30	22	5	3	30	25	3	2	30
Andre	2		3	5	3		2	5	3		2	5
Sum	46	6	6	58	43	9	6	58	49	4	5	58

Noen høringsinstanser hadde merknader til felles nasjonale tidspunkt. Blant annet skriver *Lørenskog kirkelige fellesråd*: «Støtter ikke felles nasjonalt tidspunkt, da dette må avgjøres lokalt. Samtidig bør det være minimum 2 timer i uka». *Kvinesdal kirkelige fellesråd* skriver: «Vi mener at 1. ledd er for omfattende med åpning fra kl 15-20 siste torsdag før valgdagen».

Møre bispedømmeråd skriver:

Forenkling er eit mål i gjennomføring av kyrkjevalet. Sams nasjonale tidspunkt for førehandsrøysting forenkler kommunikasjon og regelverk. Når ein også legg godt til rette og informerer nasjonalt for digital førehandsrøysting, trur bispedømmerådet at valdeltakinga ved førehandsvalet vil auke. I tillegg rår bispedømmerådet til at det også blir lagt til rette for førehandsrøysting etter minst ei gudsteneste i kvart sokn.

Flekkefjord menighetsråd ber om at ordlyden i § 9-3 endres fra «skal» til «bør»: «Vi mener at første ledd er for omfattende med åpning fra kl. 15-20 siste torsdag før valgdagen. Selv om det er ønskelig med stemmegivning etter en gudstjeneste, er det ressurskrevende å gjennomføre forhåndsvalg slik ordningen er i dag, og man bør være forsiktige med å stille for strenge krav til alle menigheter i Dnk».

Flere andre høringsinstanser er også kritiske til krav om forhåndsstemming i tilknytning til en gudstjeneste. *Kvinesdal kirkelige fellesråd* skriver det samme som *Flekkefjord menighetsråd* om dette spørsmålet. *Hamar bispedømmeråd* skriver:

Det er en innskjerping av dagens paragraf som sier at «Det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til gudstjenester.» Vi anser at nåværende formulering er tilstrekkelig, slik at det blir opp til valgstyrene lokalt å vurdere om man ønsker å legge til rette for forhåndsstemmegivning ifm. gudstjeneste.

Vågan kirkelig fellesråd skriver: «Dette er administrativt utfordrende i henhold til lovverk for stemmegivning ved valg». *Gjøvik menighetsråd* skriver: «Å åpne for forhåndsstemming etter gudstjeneste er mer symbolsk enn nødvendig og ikke noe vi anbefaler».

Noen høringsinstanser peker på at det er ressurskrevende å gjennomføre forhåndsstemming på institusjoner og i tilknytning til arrangement for unge. *Kirkelig fellesråd i Oslo* skriver at «[d]ette vil kunne bli for ressurskrevende for mange menigheter, men siden det er en bør-regel bør den kunne aksepteres». *Grefsen sokn* skriver at «[d]et er for ressurskrevende for mange menigheter å gjennomføre dette så «bør» bør endres til «kan».

Den norske kirkes ungdomsutvalg skriver: «Bør være tilstede på studiestedene og et ungdomsarrangement i løpet av forhåndsstemmeperioden».

Noen høringsinstanser har merknader til omfanget av forhåndsstemming totalt. *Borg bispedømmeråd* skriver: «Bispedømmerådet mener det må presiseres at foreslåtte regler er et minimum for tilrettelegging for forhåndsstemming». Enkelte peker også på forhåndsstemming på andre tider og steder enn det som er trukket fram i reglene. *Mo menighetsråd* skriver: «Burde vært åpent i kontortid ihvertfall i en uke».

Gjøvik menighetsråd skriver:

Teksten om å organisere forhåndsstemming på kirkekontor er ikke foreslått videreført. Det er uheldig. Det er viktig å organisere så mye som mulig der ansatte kan avhjelpe jobben. Kravet til de frivillige er stort nok i forbindelse med valget.

Det er også viktig for valgdeltakelsen den siste tida før valget å være tilgjengelig i nærheten av det andre offentlige valget. For mange er dette avgjørende for om de stemmer eller ikke.

Gjøvik kirkelige fellesråd er inne på noe av det samme:

Forhåndsstemming blir mer og mer brukt og må legges godt til rette for. Vi synes ordningen med at lokale kirkekontor administrerer forhåndsstemming en del av perioden opprettholdes. Der er det personale og lokaler og man slipper enda mer bruk av frivillige.

Volda sokneråd skriver: «Det er viktig å utforme reglane slik at dei kan handhevast også i fellesrådsområde med mange små sokn. Det inneber fleksible nasjonale føringar».

Flere høringsinstanser trekker frem at det vil være viktig med mulighet til å forhåndsstemme digitalt. *Stavanger bispedømmeråd* skriver: «Det vil være viktig med digital forhåndsstemming i tillegg. Dersom dette ikke blir mulig, må lokalene være åpne i lengre perioder». *Oslo bispedømmeråd* skriver: «Rådet støtter forslagene gitt at det blir digital forhåndsstemming. Om det ikke blir det, må åpningstiden være lengre». *Åpen folkekirke* skriver det samme.

Spjelkavik sokn skriver:

Forhåndsstemmegiving må gjennomføres digitalt. Valgmanntallet må være tilgjengelig på PC og krysses av der. På samme måte som kommunevalget gjennomføres. Dette MÅ på plass.

Domkirken og St. Petri menighet ønsker også digitale manntall.

Oslo bispedømmeråd skriver: «Kirkerådet bes om å vurdere hvorvidt stemmegiving ved institusjon kan komme i konflikt med føringene for personvernopplysninger på institusjoner».

3.2.4 Kirkerådets vurderinger

Det er gjennomgående støtte til Kirkerådets forslag til regler for tid og sted for forhåndsstemming. Forslagene opprettholdes derfor slik de framkom i høringen.

Noen høringsinstanser er opptatt av å kunne gjennomføre forhåndsstemming på andre tider og steder enn det som fremgår av reglene. Formuleringene i reglene er minimum for forhåndsstemming som skal gjennomføres, og hvert valgstyre

(menighetsråd) står fritt til å gjennomføre mer forhåndsstemming enn minimumskravet.

Flere høringsinstanser peker på digital forhåndsstemming. Det legges opp til at det blir digital forhåndsstemming, med mindre det skjer noe uforutsett som gjør at det digitale valget ikke kan gjennomføres. To høringsinstanser etterspør digital avkryssing i manntall. Det ble vurdert at dette er for teknisk og ressursmessig krevende å få til nå, og digital forhåndsstemming ble i stedet prioritert. Det vil derfor ikke bli en ordning for dette ved valget i 2023.

Når det gjelder innspillet om stemmegiving på institusjon og forholdet til personvern, viser Kirkerådet til at Den norske kirkes medlemmer på institusjoner har samme rett som andre til trosfrihet og til å utøve sin religion, blant annet gjennom å utøve sin stemmerett, jf. trossamfunnsloven § 13 annet ledd. Personvern vil ikke være til hinder for å få gjennomført denne retten. Hvem trostilhørigheten blir synlig for, vil kunne begrenses. Helsepersonell som eventuelt får kjennskap til trostilhørigheten, vil være bundet av taushetsplikt.

Stemmegiving i hele kommunen på valgdagen er diskutert i avsnitt 3.7.

3.3 Supplerende nominasjon av kandidater til menighetsråd

3.3.1 Forslag i høringsnotatet

Hvis det bare er levert et listeforslag fra nominasjonskomiteen til menighetsrådet og den har for få kandidater (færre enn de som skal velges til medlem og vara), skal det åpnes for supplerende nominasjon innen en ny frist. Hvis listen har akkurat nok kandidater, blir det derimot ikke åpnet for supplerende nominasjon. Kirkerådet foreslo i høringen om overordnede problemstillinger høsten 2020 å åpne for supplerende nominasjon uansett hvor mange kandidater det er på nominasjonskomiteens liste. Forslaget fikk bred støtte i høringen, og Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Det skal være mulig å supplere kandidater ved valg til menighetsråd uansett hvor mange kandidater det er på Nominasjonskomiteens liste. Muligheten til å stille selvstendige lister ved menighetsrådsvalget videreføres.

I tråd med dette, foreslo Kirkerådet en ny bestemmelse om dette i § 8-1 første ledd.

3.3.2 Høringsinstansenes synspunkter

Tabell 9. Støtter du/dere forslaget til endring i bestemmelsen om supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd? Antall per kategori.

	Ja	Nei	Vet ikke	Ingen mening	Sum
Bispedømmeråd	11				11
Fellesråd	10			2	12
Menighetsråd	24	1	2	3	30
Andre	3	1		1	5
Totalt	48	2	2	6	58

Alle høringsinstansene som har merknader til dette forslaget, støtter i utgangspunktet forslaget.

Hamar bispedømmeråd mener at «[s]upplerende nominasjon kan fungere som et korrektiv for å skape mangfold på listeforslagene». *Tunsberg bispedømmeråd* begrunner støtten slik:

Selv om nominasjonskomiteene som regel gjør en god jobb for å få fram kandidater til listeforslaget, er det viktig å åpne for supplerende nominasjon fordi det kan være noen som ikke blir spurt av nominasjonskomiteene eller som andre i menigheten mener bør være med på listeforslaget.

Tre høringsinstanser har innspill til endringer i paragrafen. *Lunner menighetsråd* mener at man «[b]ør begrense antallet for suppleringsvalg slik at man unngår mulig "kopping" av valg.»

Bjergvin bispedømmeråd foreslår at man deler opp § 8-1 første ledd i to ledd. De foreslår også en tydeliggjøring av paragrafen siden dette er en endring: «Dersom det ved valg av menighetsråd bare er godkjent listeforslag fra nominasjonskomiteen, skal det åpnes for supplerende nominasjon, uansett hvor mange kandidater det er på listen».

3.3.3 Kirkerådets vurderinger

Det var bred støtte til forslaget.

Kirkerådet mener at det ikke bør legges inn noen ytterligere begrensninger til antall supplerte kandidater, ut over at det er et krav om at minst fem personer går sammen om å foreslå dem. Kirkerådet opprettholder derfor forslaget. Kirkerådet støtter forslaget fra Bjergvin om å dele opp nåværende § 8-1 første ledd i to ledd. For å klargjøre hva som skjer i en situasjon der det ikke blir godkjent noe listeforslag, foreslår Kirkerådet å ta inn en presisering av at reglene om supplerende nominasjon også gjelder i dette tilfellet. Kirkerådet foreslår også å ta inn en presisering av at det i så tilfelle skal åpnes for supplerende nominasjon, *uansett hvor mange kandidater det er på listen*. Disse endringene foreslås av pedagogiske årsaker. Bestemmelsen blir lettere å forstå for den som anvender regelverket. Se forslag til § 8-1 første og annet ledd.

3.4 Kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

3.4.1 Forslag i høringsnotatet

Saken om overordnede problemstillinger tok opp spørsmålet om kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Ved valget i 2019 var det en del uklarheter om dette spørsmålet, og det kom mange henvendelser fra velgere om for lite informasjon om listene og kandidatene. Saksdokumentet pekte på noen ulike modeller, der hovedforskjellen var om valgrådets presentasjon av lister og kandidater skulle inneholde informasjon om den enkelte kandidat ut over CV-opplysninger. Dette kan for eksempel være kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål eller hva kandidaten vil jobbe for hvis han eller hun blir valgt.

Kirkemøtekomiteen som behandlet saken i 2021 uttalte følgende.

Komiteen foreslår å innlede vedtakspunkt 3 med å presisere at listene selv er hovedansvarlig for informasjon om sitt program og sine kandidater. Dette er i tråd med forståelsen Kirkerådet har lagt til grunn i sin saksorientering, men komiteen mener dette bør fremgå av vedtaket. Valgrådet utarbeider en presentasjon av de enkelte listene i samarbeid med listene. Valgrådet

utarbeider også informasjon om den enkelte kandidat i form av CV-opplysninger. Til forskjell fra Kirkerådets forslag til vedtak, mener komiteen at det ikke er valgrådet som skal utarbeide ytterligere informasjon om den enkelte kandidats standpunkter.

Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sitt program og sine kandidater. For valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og til Kirkemøtet utarbeider valgrådet en presentasjon av de enkelte listene. Dette gjøres i samarbeid med listene. Det utarbeides også informasjon om den enkelte kandidat.

Det fremgår av dette at valgrådets presentasjon av lister og kandidater bare skal inneholde CV-opplysninger om den enkelte kandidat. Det ble foreslått å ta inn en paragraf i kirkevalgreglene som fastsetter hva valgrådets presentasjon skal inneholde.

§ 7-8 Valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sin liste og sine kandidater.
- (2) Valgrådet utarbeider en felles presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c, opplysninger om utdanning, yrke og verv i offentlig, kirkelig og organisasjonsmessig sammenheng. Kandidatene presenteres også med bilde. Valgrådet skal også se til at tillitsvalgt for hver liste får mulighet til å gi en kort presentasjon av listen som tas inn i den felles presentasjonen.

Dette er en mindre justering av det som ble fastsatt ved valget i 2019, som bygger på den føringen Kirkemøtet vedtok i 2021. I tillegg er det som nevnt i avsnitt 3.1.3 foreslått en endring i bestemmelsen om nominasjonskomiteens arbeid:

§ 6-2 (3) Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter i den forbindelse spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen skal ikke publisere kandidatenes svar på disse spørsmålene, men gjøre dem tilgjengelige for Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte til bruk i listens kommunikasjon. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.

Det at nominasjonskomiteen skulle fastsette spørsmål som forelegges kandidatene var også regulert i utfyllende bestemmelser ved valget i 2019. Det foreslås å presisere at det er Nominasjonskomiteens liste selv som har ansvar for eventuelt publisering av svar på disse spørsmålene. Det følger av at det er listene som er hovedansvarlige for informasjon om sin liste og sine kandidater. Se avsnitt 3.1.5 for nærmere diskusjon av organisering av kommunikasjonsarbeidet for Nominasjonskomiteens liste.

De foreslåtte paragrafene innebærer at valgrådet og Kirkerådet ikke kan publisere informasjon om lister og kandidater ut over det som er fastsatt i forslag til § 7-8, dvs.

CV-opplysninger om kandidatene og en kort tekst om hver liste. Dette er likevel ikke til hinder for at valgrådet kan legge til rette for arrangement der alle listene får lik mulighet til å presentere seg.

Videre foreslås det å fastsette i § 7-4 at opplysninger til valgrådets presentasjon etter § 7-8 annet ledd, skal sendes som vedlegg til listeforslaget til valgrådet. Dette vil lette valgrådets arbeid med å utarbeide en presentasjon. På den annen side vil det gi de som fremmer listeforslaget en tidligere frist for når de må bidra med slike opplysninger, enn det har vært tidligere.

3.4.2 Høringsinstansenes synspunkter

Tabell 10. Støtter du/dere forslaget til paragraf om valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet? Antall per kategori.

	Ja	Nei	Vet ikke	Ingen mening	Sum
Bispedømmeråd	11				11
Fellesråd	11			1	12
Menighetsråd	22	1	2	5	30
Andre	3			2	5
Totalt	47	1	2	8	58

Borg bispedømmeråd har merknad til hva valgrådet kan gjøre: «Det bør tilføyes et punkt om at valgrådet kan bidra aktivt til informasjon om kirkevalget og legge til rette for arrangement der alle listene får lik mulighet til å presentere seg».

Björgvin bispedømmeråd peker på at Kirkerådet skrev i høringsnotatet at det kunne være aktuelt å stille nettsider til disposisjon for alle listene, og mener dette er en god idé.

Hamar bispedømmeråd skriver:

Det er nyttig med en presisering av hva hver liste må innhente av presentasjoner av kandidatene, slik at valgrådet får opplysningene som skal legges inn i valgmodulen og også brukes i informasjon som valgrådet er ansvarlig for, fra hver enkelt liste.

Tunsberg bispedømmeråd skriver:

Det er viktig at hver liste innhenter presentasjoner av kandidatene og at valgrådet får disse slik at de kan legges inn i valgmodulen og brukes i informasjon som valgrådet er ansvarlig for fra hver enkelt liste.

Fire høringsinstanser har svart at de støtter forslaget, men har merknader med ønsker til spørsmål om kandidatenes standpunkter. Det gjelder *Gjøvik menighetsråd*, *Kvinesdal kirkelige fellesråd*, *Gjøvik kirkelige fellesråd* og *Vågan kirkelige fellesråd*. *Gjøvik kirkelige fellesråd* uttaler for eksempel:

Det er viktig med gode og like spørsmål til alle kandidatene. Gjerne noen nasjonale som hele landet får i tillegg til aktuelle lokale. Denne informasjonen må ut til velgerne slik at de vet hva kandidatene står for og har bakgrunn for å gjøre valg.

3.4.3 Kirkerådets vurderinger

Kirkemøtet har fastsatt at valgrådene bare skal presentere CV-opplysninger om kandidatene. Det er stor støtte i høringen for den foreslåtte paragrafen. Det foreslås derfor ingen endringer i forslaget fra høringsnotatet. Kirkerådet anser det ikke som aktuelt å stille nettsider til disposisjon til alle listene.

Kirkerådet legger til grunn at forslaget til regler ikke er til hinder for at valgrådet kan legge til rette for arrangement der alle listene får lik mulighet til å presentere seg. Det vurderes at det ikke er behov for å fastsette dette særskilt i reglene.

3.5 Stemmerett, manntall, fritak

3.5.1 Forslag i høringsnotatet

Oppfølging av tilkjenning av medlemskap

Kirkemøtet 2021 vedtok regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket, eller er norske borgere bosatt i utlandet. Biskopen vil etter dette regelverket kunne bestemme at en person som ikke er bosatt i riket, men som oppholder seg her, kan bli medlem av Den norske kirke samt at en person som ikke er norsk statsborger, og som er bosatt i utlandet, kan bli medlem av Den norske kirke. På grunn av et behov for å avklare noen administrative konsekvenser i forbindelse med regelverket er bestemmelsene ennå ikke satt i kraft.

Det er fastsatt en bestemmelse om at velgeren må være innført i manntallet i soknet på valgdagen for å utøve stemmeretten. Et medlem som er tilkjent medlemskap etter disse reglene, vil av tekniske grunner ikke inngå i manntallet til soknet. Det foreslås derfor et tillegg som presiserer følgende:

Et medlem som er tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet, kan utøve stemmeretten på grunnlag av særskilt dokumentasjon fra Kirkerådet.

Tilsvarende er det nødvendig å presisere i § 11-1 at en forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom «velgeren er innført i manntallet i soknet *eller har særskilt dokumentasjon om tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet*».

Manntall

Kirkerådet foreslår i hovedsak å videreføre bestemmelsen om ansvar for å opprette og oppdatere manntall, men med en presisering av at oppdatering av manntallet etter 30. juni kan skje ved utmelding og ved overført tilknytning etter kirkeordningen § 6 annet ledd.

I kirkevalgreglene er det i dag en bestemmelse som slår fast at reglenes bestemmelser ved valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter (døvemenighetene og Saemien Åålmege) så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt. Kirkerådet ser behov for å regulere nærmere ansvar for manntall m.m. for kategorialmenighetene, og foreslår å ta inn en bestemmelse om dette i bestemmelsen om kategorialmenigheter. Se forslag til § 14-5 annet og tredje ledd.

Kontroll av manntallsopplysninger

Etter dagens regler kan den enkelte person i perioden fra senest 10. august og frem til 1. september få anledning til å gjøre seg kjent med opplysninger i utkastet til soknets manntall om seg selv eller en annen person som en har fått fullmakt fra. Den aktuelle paragrafen har den misvisende overskriften «Utlekking av manntallet til ettersyn» - manntallet som helhet blir ikke lagt ut til ettersyn.

Under paragrafoverskriften «Kontroll av manntallsopplysninger», foreslår Kirkerådet å justere denne bestemmelsen for å tydeliggjøre at den enkelte person vil få anledning til å gjøre seg kjent med opplysninger om seg selv i soknets manntall, herunder hvilke valg vedkommende har stemmerett i. Se forslag til § 2-6.

Retten til fritak fra valg

Etter kirkeordningen § 9 tredje ledd er stemmeberettigede medlemmer pliktige til å ta imot valg, med mindre de er fritatt. Kirkeordningen § 9 fjerde ledd regulerer rett til fritak fra valg. Tilsvarende gjelder også for valg av bispedømmerådet og Kirkemøtet i henhold til kirkeordningen § 24 tredje ledd. Selv om dette spørsmålet er regulert i kirkeordningen, legger Kirkerådet til grunn at det kan være nyttig å gjenta dette i kirkevalgreglene av pedagogiske hensyn.

Etter kirkeordningen er det menighetsrådet og bispedømmerådet som har i oppgave å fastsette en frist. Kirkerådet antar at det kan skje i praksis at det aktuelle rådet ikke har fastsatt en slik frist. For å sikre forutberegnelighet både for potensielle kandidater og valgmyndighetene, foreslås det å fastsette at «menighetsrådets eller bispedømmerådets frist må senest være 15. april i valgåret». Hvis rådet ikke har fastsatt en annen frist, legger Kirkerådet da til grunn at retten til å strykes fra listeforslaget, tapes etter dette tidspunktet. Kirkerådet foreslo å ta dette inn i § 3-3.

3.5.2 Høringsinstansenes synspunkter

Det var få høringsinstanser som hadde merknader til forslagene. *Døves kirkeråd* støtter forslag til ny bestemmelse om manntall i § 14-5. Det samme gjør *Agder og Telemark bispedømmeråd*.

3.5.3 Kirkerådets vurderinger

De høringsinstansene som har merknader til forslagene i dette avsnittet, støtter forslagene. Forslagene opprettholdes.

Stemmerettsreglene videreføres, men de reglene som gjelder for stemmerett for valg av prest, lek kirkelig tilsatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant i bispedømmeråd og Kirkemøtet, flyttes til de aktuelle regelverkene. Kirkerådet viser før øvrig til at kirkeordningen § 40 åpner for at biskopen kan dispensere fra kravet om medlemskap i Den norske kirke for kirkelige ombud, herunder for menighetsrådsmedlemmer, når særlige grunner tilsier det.

3.6 Valgorganene, stemmesedler, presentasjon av lister og kandidater ved valg av menighetsråd, rett til assistanse ved stemmegivningen

3.6.1 Forslag i høringsnotatet

Valgorganene

Kirkerådet foreslår i hovedsak å videreføre de gjeldende bestemmelsene om valgorganene, men det er likevel behov for noen presiseringer.

Det er menighetsrådet som utgjør valgstyret i hvert sokn. For at velgerne skal kunne få fullstendig informasjon om hvor valglokalene er, er det nødvendig at valgstyret rapporterer opplysninger om tid og sted for forhåndsvalget og valglokalenes navn, adresse og åpningstid på valgdagene. Kirkerådet vil da kunne sikre at informasjonen f.eks. kommer med på valgkortet og kirkevalgets nettsider. Det er allerede praksis for at valgstyrene må rapportere dette. Kirkerådet foreslår derfor å presisere at valgstyret har dette ansvaret ved å ta inn en bestemmelse i valgreglene som slår fast valgstyrets plikter. Se forslaget til § 4-1 (4).

Kirkerådet legger opp til at dette enkelt vil kunne gjøres gjennom valgmodulen som ved tidligere valg.

Hvis stemmegivningen foregår på flere steder i soknet, skal valgstyret oppnevne et stemmestyre som skal administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret må etter gjeldende regler ha stemmerett ved valget, dvs. ved det aktuelle menighetsrådsvalget. Kirkerådet anbefaler at dette forenkles. I stedet for at stemmestyrets medlemmer må ha stemmerett ved valget, anbefales det å fastsette at stemmestyrets medlemmer kun trenger å være medlem av Den norske kirke.

I de fleste kommuner vil kommunens stemmekretser kunne omfatte flere enn ett sokn. Kommunens stemmekretser skal følges, noe som innebærer at der disse ikke samsvarer med soknegrensene, vil det være behov for at valgstyrene i de berørte sokn inngår samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. Kirkerådet foreslår å presisere i reglene § 4-2 at der det er felles stemmested for flere sokn, oppnevner de berørte valgstyrene i felleskap et felles stemmestyre for det felles stemmestedet. Se mer om dette i avsnitt 3.7.

Kirkerådet foreslår ellers å ta inn en bestemmelse som beskriver internettvalgstyrets ansvar i kirkevalgreglene: Internettvalgstyret skal påse at internettstemmegivningen og opptelling av internettstemmene ved kirkelige valg som gjennomføres digitalt, skjer i henhold til regelverket. Internettvalgstyret er et valgorgan som bør nevnes i sammenheng med de andre valgorganene i reglenes kapittel 4.

Stemmesedler

Etter de gjeldende reglene er det bispedømmerådet som ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sørger for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglistene i bispedømmet. Ved gjennomføringen av kirkevalget i 2019, ble det klart at en felles anskaffelsesprosess ville være forenklende sammenlignet med at hvert bispedømmeråd skulle gjennomføre hver sin prosess. Bispedømmerådene overlot derfor i praksis ansvaret for prosessen med trykking av stemmesedler til Kirkerådet. Kirkerådet foreslår av den grunn at det fastsettes at det er Kirkerådet som sørger for at det blir trykt opp stemmesedler til valget av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Samtidig foreslår Kirkerådet å presisere et krav om også å trykke blanke stemmesedler til valgene i bestemmelsene om trykking av stemmesedler. Se forslaget til § 7-9 annet ledd.

Presentasjon av lister og kandidater til menighetsrådsvalg

I evalueringen fra kirkevalget 2019 ble det vist til at det var mangel på informasjon om hva kandidatene til menighetsrådsvalget står for. Valgstyret utarbeider allerede i dag en presentasjon av kandidatene på grunnlag av det som finnes på valglisten. I tillegg er det mange valgstyrene som presenterer kandidatene med opplysninger om utdanning, yrke, verv i kirkelig, offentlig og organisasjonsmessig sammenheng, satsningsområder og bilde. For å tydeliggjøre valgstyrets ansvar for informasjon om

kandidatene til menighetsrådsvalg, foreslår Kirkerådet å ta med følgende bestemmelse i en ny § 8-3:

§ 8-3. Valgpresentasjon ved valg av menighetsråd

Valgstyret utarbeider en presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c. Presentasjonen bør også inneholde opplysninger om utdanning, yrke, verv i kirkelig, offentlig og organisasjonsmessig sammenheng, satsningsområder og bilde.

Ut over de opplysningen som skal inngå i presentasjonen som finnes på valglisten, foreslås det å presisere at de andre opplysningene *bør* inkluderes i presentasjonen. Spørsmålet om hvor mye arbeid valgstyret legger ned for å presentere kandidatene, vil i stor grad variere ut fra størrelse på soknet og andre ressurser. Forslaget gir en tydelig retningslinje om at valgstyrene bør komme med en utfyllende presentasjon, men at det vil være opp til lokale forhold å avgjøre hvordan presentasjonen ellers utformes.

Rett til assistanse ved stemmegivning

Den offentlige valgloven ble vedtatt endret i 2021 med endring i bestemmelser om retten til assistanse ved både forhåndsstemmegivning og stemmegivning på valgting. Endringen innebærer at en velger som på grunn av psykisk eller fysisk funksjonsnedsetting ikke kan stemme alene, selv kan peke ut en hjelper som skal assistere vedkommende uten at en valgfunksjonær er til stede i valgavlukket. Disse velgerne kan få assistanse fra en valgfunksjonær dersom de ønsker det.⁵ Forslaget fikk i den offentlige, forutgående høringen støtte fra bl.a. Funksjonshemmedes fellesorganisasjon og Unge funksjonshemmede.

De kirkelige valgreglene har fulgt valgloven på dette punkt. Kirkerådet anbefaler at de kirkelige valgreglene fortsatt bør følge valglovens bestemmelser, og fremmer derfor forslag om endringer som tilsvarer valglovens regulering av spørsmålet, jf. forslaget til §§ 9-5 sjette ledd og 10-4 femte ledd.

3.6.2 Høringsinstansenes synspunkter

Det var ingen høringsinstanser som hadde innvendinger til disse forslagene i høringsnotatet.

3.6.3 Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet viser til at høringsinstansene ikke hadde innvendinger til forslagene i høringsnotatet og opprettholder forslagene.

3.7 Organisering av stemmegivningen på valgtinget

3.7.1 Forslag i høringsnotatet

Kirkemøtet har bestemt at de kirkelige valgene fortsatt skal skje samtidig med og i umiddelbar nærhet til offentlige valg. En konsekvens av dette er at kommunens stemmekretser skal følges. En stemmekrets er en geografisk del av kommunen. Hver stemmekrets har ett stemmested der man gjennomfører valg med den delen av manntallet som inneholder de stemmeberettigede i stemmekretsen. Mange steder er det ikke samsvar mellom kommunens stemmekretser og soknegrensene. Der det ikke er samsvar, heter det i dag at valgstyrene i de berørte sokn kan inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets.

⁵ Nærmere begrunnelse finnes i Prop. 67 L (2020-2021).

Kirkerådet erfarer at det er noe uklarhet om hvordan dette skal praktiseres. Hver stemmekrets har ett stemmested. Er det et sokn som dekker flere kommunale stemmekretser, plikter valgstyret derfor å avholde valg på hvert av disse stemmestedene, men det kan inngå samarbeid med andre berørte sokn. Kirkerådet foreslår noen endringer for å tydeliggjøre dette (endringer i kursiv) samt å presisere at dette er noe de *skal*. For hvert stemmested skal det være ett kirkelig valglokale, og valgstyrene må derfor samarbeide for å finne ut hvor dette skal være, samt organisere det praktiske rundt valglokalet.

Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, *skal* valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. *Hver stemmekrets har ett stemmested.* På hvert stemmested foregår stemmegivningen for *den delen* av manntallet som *inneholder velgerne som hører til stemmekretsen.*

Ved kirkevalget i 2019 ble det åpnet for at valgstyrene i et fellesrådsområde i felleskap kan bestemme at det skal bli adgang for velgerne å avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet, enten for begge kirkelige valg eller kun valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområdet tilrettelegge for dette. Velgere som avgir stemme i et sokn de ikke er manntallsført i, avgir stemme i stemmeseddelkonvolutt etter prosedyren for forhåndsstemmegivning i dagens § 9-4, ny § 9-5. Valgstyret plikter i så tilfelle å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert til soknet der velgeren er manntallsført.

Mange kommuner har ordninger som gjør at velgerne kan stemme hvor som helst i kommunen. Da kan det være ønskelig at kirkevalget også har mulighet til dette. Men ved kirkevalget er det ikke elektronisk manntall på valgdagen, og det skaper en del praktiske utfordringer hvis velgerne kan stemme hvor som helst i kommunen. Alle stemmegivninger fra velgere som ikke står i manntallet på det aktuelle stemmestedet må tas imot i omslagskonvolutt og senere prøves mot det fysiske manntallet der vedkommende er registrert. Hvis dette ikke blir gjort får man ikke kontrollert at velgeren har stemmerett og ikke har stemt tidligere. Det blir heller ikke riktig forhold mellom kryss i manntall og mottatte stemmesedler, hverken i det soknet som mottar stemmen eller det soknet velgeren tilhører.

Det er uklart om paragrafen om felles stemmemottak ble brukt ved valget i 2019. Det har kommet rapporter om at det noen steder ble gjennomført felles stemmemottak for hele fellesrådsområdet i praksis. Et sted ble det ikke gjort vedtak etter kirkevalgreglene § 10-2 annet ledd, men likevel gjennomført felles stemmegiving. Et problem på det aktuelle stedet var at stemmesedlene ikke ble tatt imot i konvolutt og stemmegivingene ikke ble sendt til riktig sokn for prøving som de skulle. Det førte til rot med tallene som ble rapportert fra de ulike soknene, der det ikke var samsvar mellom kryss i manntall og antall stemmesedler.

Kirkerådet antar at det i hovedsak vil være mulig å videreføre ordningen, med bedre veiledning til valgstyrene om hvordan en slik ordning kan gjennomføres. I dag sier bestemmelsen at man enten kan åpne for å avgi stemme for begge de kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Selv om man bare tar imot stemmer for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet, må hver enkelt stemmegiving (omslagskonvolutt med stemmeseddel og informasjon om velgeren) uansett sendes til det soknet der velgeren er manntallsført for prøving.

Fordi stemmegivingen uansett må sendes til soknet der velgeren er manntalsført, er det liten praktisk forskjell på om det er åpnet for bare valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet eller begge valg. Det kan være en praktisk utfordring å ha stemmesedler for alle sokn i fellesrådsområdet tilgjengelig på alle stemmesteder. Det kan løses enten ved at man har tilgang til en skriver og kan skrive ut den aktuelle stemmeseddelen eller ved at velgeren får et blankt ark og selv fyller ut den nødvendige informasjonen. Kirkerådet anbefaler derfor å ta ut bestemmelsen om at dette kan gjøres enten for begge kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. En konsekvens av denne endringen er at en velger vil kunne avgi stemme i stemmesedelkonvolutt enten for menighetsrådsvalg, for begge valg eller for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Valgstyret i soknet velgeren hører til, må prøve stemmegivingen i etterkant av valget. Det innebærer blant annet å sjekke med manntallet at vedkommende ikke har stemt før, at vedkommende har stemmerett og så krysse vedkommende av i manntallet. Kirkerådet foreslår også å presisere at valgstyret plikter å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert vedkommende sokn *uten opphold*, for å understreke at dette skal skje snarest mulig. Omslagskonvoluttene må rekke å komme frem til det berørte soknet tidsnok til at stemmesedlene kan telles med i opptellingen av valget. Det er også viktig at dette ikke fører til forsinkelse i sending av stemmesedler til valgrådet i bispedømmerådet. Se forslag til § 10-2 annet ledd.

3.7.2 Høringsinstansenes synspunkter

Det var få høringsinstanser som hadde merknader til dette forslaget. *Oslo bispedømmeråd* skriver: «(...) Det må legges til rette for at medlemmer kan avgi stemme til alle sokn på alle valgting i en kommune».

3.7.3 Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet viser til at det var få høringsinstanser som hadde merknader til forslaget. Forslaget innebærer at valgstyrene i et fellesrådsområde i fellesskap kan bestemme at det skal bli adgang til at velgerne kan avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet. Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområdet tilrettelegge for dette. Velgere som avgir stemme i et sokn de ikke er manntallsført i, avgir stemme i stemmesedelkonvolutt etter prosedyren for forhåndsstemmegiving, dvs. i konvolutt. Valgstyret skal da sørge for at omslagskonvoluttene uten opphold blir overlevert til vedkommende sokn, slik at stemmegivingene kan inngå i valgoppgjøret i de enkelte soknene. Kirkerådet opprettholder forslaget.

3.8 Samtidighet med offentlige valg

Trossamfunnsloven åpner opp for at Kirkemøtet kan videreføre bestemmelsen i kirkevalgreglene om at kirkelige valg holdes samtidig med offentlige valg og i umiddelbar nærhet av lokalene der det offentlige valget gjennomføres. I høringen 2020 om overordnede problemstillinger var det 67 prosent av høringsinstansene som ønsket at denne bestemmelsen ble videreført. Kirkemøtet vedtok følgende med 81 mot 28 stemmer:

Ordningen med at medlemmer til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet, velges samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet til, offentlige valg, videreføres i kirkevalgreglene.

Dette vil komme til uttrykk gjennom følgende bestemmelse i kirkevalgreglene, med en presisering av at det er snakk om leke medlemmer:

Valg av medlemmer til menighetsråd og *leke medlemmer til bispedømmeråd* og Kirkemøtet skal holdes i alle menigheter samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet til, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre. Kirkemøtet fastsetter valgår.

Siden spørsmålet var tatt stilling til på Kirkemøtet 2021, etter forutgående høring, ble spørsmålet ikke sendt på ny høring vinteren 2022.

3.9 Sperregrense og stemmetillegg

En av de overordnede problemstillingene Kirkemøtet tok stilling til i 2021, på bakgrunn av høringen høsten 2020, var spørsmålet om sperregrense og stemmetillegg. Et flertall av høringsinstansene støttet å videreføre den gjeldende sperregrensen og stemmetillegget. Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Reglene om sperregrense og stemmetillegg videreføres

a. ved valg av menighetsråd

b. ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Siden dette spørsmålet allerede ble tatt stilling til etter forutgående høring på Kirkemøtet 2021, ble videreføringen av bestemmelsene ikke sendt på ny høring vinteren 2022. Bestemmelsene om sperregrense og stemmetillegg er videreført i forslaget til kirkevalgregler §§ 7-2 tredje ledd, 7-9 tredje ledd og 8-3.

3.10 Andre spørsmål

3.10.1 Forslag i høringsnotatet

Opptelling, protokollering og oversendelse av materiell

I paragrafen om opptelling av stemmesedler (§ 11-4), foreslås det å ta inn et nytt ledd som slår fast at hvis Kirkerådet har åpnet for internettstemmegivning under forhåndsstemmegivningen etter dagens § 9-6 annet ledd, ny § 9-7 annet ledd, skal tellingen av de digitale stemmene legges til de fysiske stemmene ved opptellingen.

Når valgstyret skal gjennomføre valgoppgjør kan de komme i en situasjon der to tilføyde navn på valgbare personer har fått like mange stemmer. For å avgjøre hvem som skal stå øverst må det derfor gjennomføres en loddrekning. Dette har vært praksis også tidligere, og er tatt inn i valgmodul og veiledninger. Det bør også presiseres i reglene. Det foreslås å ta dette inn som tillegg i nåværende § 8-3, ny § 8-4, første og annet ledd om kandidat kåringen ved flertallsvalg.

Har flere tilføyde navn på valgbare personer fått like mange stemmer, skal disse rangeres ved loddrekning.

Etter dagens regler er det fastsatt at valgstyret skal ta utskrift av rapport fra elektronisk verktøy inn i valgboken og sende kopi til prost. Kirkerådet mener det er overflødig å videreføre plikten til å sende en kopi til prost, og anbefaler derfor å oppheve denne plikten.

Etter gjeldende regler om valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal valgstyret så snart som mulig sende alle stemmesedler, sortert på urettede og rettede og på lister, alle stemmegivninger valgstyret har forkastet, bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget, og kopi av innkomne klager. I praksis vil det imidlertid være ulike tidspunkt for når valgrådet trenger det ulike materialet. En oversendelse av stemmesedlene og forkastede stemmegivninger bør sendes snarest

mulig, mens det som er protokollert i forbindelse med valget og innkomne klager ikke vil kunne sendes før etter utløpet av klagefristen. Kirkerådet foreslår derfor å fastsette at stemmesedlene og forkastede stemmegivninger skal sendes så snart som mulig, men at det øvrige materiellet skal sendes til valgrådet på et senere tidspunkt. Se forslag til § 11-6.

Nytt valgoppgjør i perioden

I dagens regler er det fastsatt at lederen av menighetsrådet skal underrette bispedømmerådet dersom en plass i menighetsrådet blir ubesatt. Bispedømmerådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder for når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i menighetsrådet finner det nødvendig. Det samme gjelder også for bispedømmerådet, hvor Kirkerådet kan påby nytt valgoppgjør. Bestemmelsen er en videreføring av en eldre kirkelig valgregel som kan spores tilbake til lov om Den norske kirkes ordning av 1953 § 13.

Etter Kirkerådets vurdering kan denne bestemmelsen med fordel forenkles. Menighetsrådet eller bispedømmerådet bør selv kunne gjennomføre et nytt valgoppgjør, uten at en annen kirkelig myndighet skal påby dette. Det foreslås derfor en regel som bygger på tilsvarende bestemmelse i den offentlige valgloven. Se forslag til §§ 13-1 og 13-2.

Omvalg ved ekstraordinære hendelser. Omvalg etter klage

Det offentlige valglovutvalget har i sitt forslag til ny valglov, foreslått å ta inn en bestemmelse om omvalg ved ekstraordinære hendelser, f.eks. ved pandemier e.l. Kirkerådet foreslår å ta inn en slik bestemmelse i regelverket, men presiserer at slik bestemmelsen er utformet, er det Kirkerådet selv som eventuelt må treffe beslutningen – det er ikke adgang til å delegere avgjørelsen. Se forslag til § 12-3.

Ved kirkevalget i 2019, tok Oslo bispedømmeråd en klage over et menighetsrådsvalg til følge og kjente valget ugyldig. Kirkerådet ga derfor påbud om omvalg i henhold til gjeldende regler. I den forbindelse fastsatte Kirkerådet en egen forskrift om gjennomføring av omvalget, hvor det bl.a. ble fastsatt tidspunkt for forhåndsstemmegivning valgting m.m. Kirkerådet fastsatte dette med hjemmel i Kirkerådets myndighet til å gi utfyllende regler for valget og hjemmelen til å gjøre unntak fra bestemmelser i de kirkelige valgreglene. Kirkerådet foreslår å ta inn en egen hjemmel for at dette, se forslag til endring i § 12-4, for å tydeliggjøre at dette skal gjøres ved omvalg.

Mindre forenklinger, presiseringer og språklige justeringer

Kirkerådet foreslår å forenkle regelverket ved å oppheve enkelte bestemmelser. De gjeldende reglene inneholder noen bestemmelser som enten er overflødige eller regulert i annet regelverk. Nåværende §§ 1-3, 1-4 og 1-5 er nå regulert i kirkeordningen, og kan derfor oppheves. Det samme gjelder nåværende § 5-2. Nåværende § 6-3 om registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved menighetsrådsvalg ble ikke benyttet av noen grupper ved valget i 2019. Kirkerådet antar derfor at behovet for slik registrering ikke er til stede, og anbefaler derfor å forenkle regelverket ved å oppheve bestemmelsen.

Enkelte steder i regelverket foreslås det å presisere at bestemmelsene regulerer ordinære stemmegivninger og stemmesedler på papir, i motsetning til digitale stemmegivninger og stemmesedler, som er regulert i eget regelverk.

3.10.2 Høringsinstansenes synspunkter

Det var ingen høringsinstanser som hadde innvendinger til disse forslagene.

3.10.3 Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet viser til at det ikke var noen høringsinstanser som hadde innvendinger til disse forslagene. Kirkerådet opprettholder forslagene.

4. Forskrift om regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet

4.1 Bakgrunn

Kirkerådet godkjente i 2020 et treårig forsøk med enhetlig ledelse i døvekirken (sak KR 47/20). Forsøksperioden er 1. desember 2020 til 30. november 2023. Forsøket påvirker ikke valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet eller reglene for valg av døves menighetsråd. I plan for videre utredning av den kirkelige organisering (sak KR 99/21) er det planlagt et arbeid med ny ordning for døvemenighetene og døveprestiet. I forlengelsen av dette vil det kunne være aktuelt med endringer i forskrift om ordning for døvemenighetene og døvepresttjenesten og regler om døvekirkelige organer, men Kirkerådet legger til grunn at dette arbeidet ikke påvirker valgordningene til døves menighetsråd eller døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet ved valget i 2023. I forsøksperioden er imidlertid Døvekirkenes fellesråd gitt navnet Døves kirkeråd. Det gir en pedagogisk utfordring. De kirkelige valgreglene, i likhet med forskrift om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten, er regler som gjelder permanent, inntil de eventuelt blir endret, mens forsøksordningen kun gjelder til slutten av 2023. Av den grunn er det etter Kirkerådets vurdering nødvendig at de kirkelige valgreglene benytter den samme benevnelsen i regelverket som den benevnelsen som er benyttet i forskrift om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten, dvs. Døvekirkenes fellesråd. I praksis vil dette i forsøksperioden bety Døves kirkeråd.

4.2 Spørsmål om digitalt valg og fysisk valg

4.2.1 Forslag i høringsnotatet

Ved kirkevalget i 2019 var det for første gang fastsatt at de to valgene i døvemenighetene kunne gjennomføres på valgtinget i bostedssoknet i tillegg til ved personlig fremmøte i døvekirken. Det vil si at en velger som har stemmerett ved disse valgene kunne avgi stemme på valgdagen der han eller hun bodde, på samme måte som valg til menighetsråd og valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det ble sendt ut brev til alle medlemmer om dette og brev til sokn som hadde medlemmer i en døvemenighet. Det har kommet få tilbakemeldinger på hvordan dette fungerte, og det er uklart om denne muligheten ble brukt. Denne ordningen er ressurskrevende for de lokale valgstyrene, og det er en risiko for at det kan skje feil. For eksempel kan velgere bli nektet å avgi stemme fordi valgfunksjonærene ikke er kjent med ordningen. Med muligheten for å gjennomføre valget digitalt, pekte Kirkerådet på at det er naturlig å foreta en ny vurdering av spørsmålet om ordningen med stemmegivning både i digitalt, ved forhåndsstemmegivning, på valgting i døvemenighetene og på valgting i bostedssoknet.

Særskilte regler for digital forhåndsstemmegivning åpner opp for at stemmeberettigede medlemmer i Den norske kirke kan avgi digital forhåndsstemme ved valg av menighetsråd og leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Videre har Kirkemøtet vedtatt at valg av prest og lek kirkelig tilsatt som medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal gjennomføres som heldigitalt valg.

Kirkerådet har anskaffet en digital valgløsning som også har mulighet til å gjennomføre valg av døvemenighetenes representant og døves menighetsråd digitalt.

Det er tre aktuelle løsninger:

1. De to valgene gjennomføres heldigitalt.
2. De to valgene gjennomføres med digital forhåndsstemming og fysisk forhåndsstemming i døvemenighetene.
3. De to valgene gjennomføres med digital forhåndsstemming, fysisk forhåndsstemming i døvemenighetene og fysisk stemmegivning i døvemenighetene på valgting.

Alternativ 1: Heldigitalt valg

Ved et heldigitalt valg må alle som vil stemme ved disse valgene logge seg inn i den digitale valgløsningen. Det digitale valget vil være åpent fra 10. august til onsdagen før valgdagen. For å kunne logge på må man ha Bank-ID eller tilsvarende (pålogging på sikkerhetsnivå 4). Et heldigitalt valg vil være enkelt og effektivt. Alle stemmesedler vil være digitale og det vil ikke være behov for telling av papirstemmesedler. Valgresultatet vil derfor være klart raskt. En ulempe med heldigitale valg er at personer som ikke har Bank-ID eller tilsvarende ikke kan delta i valget. Personer som ikke er komfortable med digitale løsninger vil kunne få veiledning i hvordan de avgir digital stemme. For omtale av hvordan hemmelig valg sikres ved digitale valg vises det til sak KR 89/20.⁶

Alternativ 2: Digital og fysisk forhåndsstemming

Det er mulig å kombinere et digitalt valg med fysisk forhåndsstemming på papir i regi av døvemenighetene. Det digitale valget vil være åpent fra 10. august til onsdagen før valgdagen. Den fysiske forhåndsstemmingen kan skje fra 10. august til fredagen før valgdagen. De fysiske forhåndsstemmene vil da måtte bli tatt imot i konvolutt, på samme måte som forhåndsstemmer ved valg av menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet. Når det digitale valget er avsluttet må man så skrive ut et fysisk manntall der det er krysset av hvem som har stemt digitalt. De fysiske forhåndsstemmene må kontrolleres mot dette manntallet for å se om personen har stemmerett og om han eller hun allerede har stemt digitalt. Det må så krysses av i det fysiske manntallet for de som har avgitt fysisk forhåndsstemme.

Fordelen med denne løsningen er at det gir mulighet til å avgi en fysisk forhåndsstemme for de som ikke vil eller kan bruke den digitale løsningen. Ved å bare åpne for stemmegivning i forhåndsstemmeperioden sikrer man at stemmesedlene for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet kommer fram i god tid før fristen for valgoppgjøret. Disse må sendes fra den enkelte døvemenighet til valgrådet i Oslo bispedømme for telling.

Alternativ 3: Digital og fysisk forhåndsstemming samt fysisk stemmegivning på valgtinget i døvemenighetene

Dette alternativet har de samme mulighetene for å avgi stemme som alternativ 2, men i tillegg til at det er mulig å stemme fysisk i forhåndsstemmeperioden åpnes det for å gjennomføre stemmegivning på papir valgdagen (og eventuelt også søndagen før). På valgdagen vil stemmesedlene kunne tas imot rett i urne (uten konvolutt) og man kan krysse velgeren av i manntallet med en gang. Man må da i forkant av valgdagen ha skrevet ut et fysisk manntall som inneholder kryss for de som allerede har stemt digitalt. Man må også ha behandlet de fysiske forhåndsstemmene og satt

⁶ https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2020/desemberm%C3%B8tet/kr_89_0_20_s%C3%A6rskilte%20reglar%20for%20digital%20of%C3%B8rehandsstemming.pdf

kryss i manntall for de som har stemt på forhånd, på samme måte som beskrevet i alternativ 2.

Å åpne for stemmegiving på valgdagen vil bety stemmesedlene kommer fram til valgrådet senere enn ved alternativ 2. Det vil være tilsvarende som ved dagens ordning. Fordi man uansett må vente med å behandle forhåndsstemmegivingene til det fysiske manntallet er klart (senest lørdagen før valgdagen) er det bare snakk om noen dagers forsinkelse av stemmesedlene.

Den største forskjellen på disse tre alternativene er hvor mye arbeid det blir for døvemenighetene å legge til rette for stemmegivingen og håndtere fysiske stemmer. Alternativ 2 og 3 innebærer også noe ekstra arbeid for valgrådet i Oslo bispedømme og Kirkerådet med å kombinere de digitale og de fysiske stemmene. Det ekstra arbeidet må veies opp mot hensynet til velgere som ikke har mulighet til å stemme digitalt.

4.2.2 Høringsinstansenes synspunkter

Av de tolv høringsinstansene som svarte, ønsker flertallet – sju høringsinstanser, alternativ 3. Tre høringsinstanser ønsker alternativ 2. *Nidaros bispedømmeråd* skriver at «[p]å sikt er det bra med heldigitale valg, men som en overgangsordning bør det være mulig med digitalt og fysisk valg», men de skriver ikke om de ønsker alternativ 2 eller 3.

Møre bispedømmeråd støtter alternativ 1 – heldigitalt valg, men sekundært kan de gå inn for alternativ 2 – for å ta hensyn til de som ikke har tilstrekkelig digital kompetanse. *Møre bispedømmeråd* ønsker ikke alternativ 3, med begrunnelsen at «[o]rdninga er ressurskrevjande og vanskeleg å gjennomføre». Dei skriv også at «[b]ispedømmerådet er glad for at innføring av digitalt val vil føre til forenkla rutinar og billigare gjennomføring.»

Hamar bispedømmeråd skriver:

Hamar bispedømmeråd anbefaler alternativ 2 etter en totalvurdering, altså at valget gjennomføres med digital forhåndsstemmegiving og fysisk forhåndsstemmegiving i døvemenigheten. Det forutsetter at Døvekirken og Kirkerådet må ha en utstrakt informasjonskampanje overfor døvemenighetenes medlemmer, så velgerne er klar over ordningen i tide til å kunne avlegge stemme.

Døves kirkeråd skriver:

Vi har sett på de tre alternativene Kirkerådet skisserer i høringsnotatet, og vurderer det slik at alternativ 3 er å foretrekke for kirkevalget i 2023. Vi ser at alternativ 1, et heldigitalt valg, også frem til valgdagens utløp er å ønske på sikt. Det er i dag mange eldre døve som ikke har BankID og som ville blitt ekskludert fra et heldigitalt valg. Dette bryter med det demokratiske prinsippet om at alle stemmeberettigede skal gis anledning til å avgi stemme.

Stavanger Døves menighetsråd og *Døves menighet Trondheim* ønsker alternativ 3, med argumentet om at alle da får mulighet til å stemme. Også *Døves menighetsråd Ålesund* valgte alternativ 3, selv om de mener at heldigitalt valg er tiltalende og en god løsning. De begrunner sitt valg på denne måten:

(...) [V]i ser samtidig at heldigitalt valg vil begrense noen fra å kunne delta. Det er fortsatt noen som ikke behersker å kunne gjøre dette digitalt. Det er også noen som har behersket det før, men som pga aldring eller andre årsaker ikke lenger er så gode på det.

Vi vil også hevde at det å bare ha forhåndsvalg (digitalt eller frammøte) ikke er helt tilfredsstillende. Vi mener at å ha forhåndsvalg samt muligheten til å stemme på selve valgdagen er det beste alternativet. Det gir god mulighet for at man kan tilrettelegge for gudstjeneste, valg og måltid. Dette er det gode tradisjoner for, og det sosiale er alltid viktig når døvemenigheter samles.

Døves kirkeråd har merknad til spørsmålet om mulighet til å stemme på valgting i bostedssoknet:

Ved kirkevalget i 2019 var det for første gang mulig for at de to valgene i døvemenighetene kunne gjennomføres på valgtinget i bostedssoknet i tillegg til ved personlig fremmøte i døvekirken. Kirkerådet sier det har kommet få tilbakemeldinger på hvordan dette fungerte, og vi ønsker å komme med et par ting som vi har erfart i denne forbindelse. Flere steder fungerte dette fint, da det lokale valgstyret hadde forberedt dette i en egen perm der det sto hvordan dette skulle gjennomføres og med klargjorte stemmesedler. Andre steder hadde ikke valgstyret fått dette med seg. Vi ser at en digital valgløsning kan gjøre at vi unngår at velgere opplever å bli nektet å avgi stemme ved kommende kirkevalg. (...) Døves kirkeråd ønsker at muligheten for stemmegivning på valgtinget i bostedssoknet fortsatt holdes åpen.

Døves menighet Bergen skriver: «Det er viktig oss at det gis mulighet for våre medlemmer å avgi en fysisk stemme i en valgurne på selve valgdagen, slik også det også er ved kirkelige valg ellers».

Oslo bispedømmeråd ser også valg i døvemenighetene i sammenheng med mulighet for å stemme i bostedssoknet og skriver:

Oslo bispedømmeråd ønsket for valgordningen 2019 at døvekirken medlemmer skulle kunne stemme ved de fire (kirke)valgene i ett og samme lokale. De erfaringene som ble gjort i 2019 bør brukes til å forbedre valget for å gi de samme muligheter som 2019. Oslo bispedømmeråd støtter alternativ tre som digital løsning. Det er et viktig prinsipp at alt må legges til rette for at døvekirken medlemmer får brukt sin doble stemmerett, på samme tid og i lokale knyttet nært til offentlig valg.

Døves menighetsråd Ålesund har også merknad til spørsmålet om stemmegiving i bostedssoknet og skriver: «Vi er tilfreds med at fysisk forhåndsvalg bare skjer i døvekirken lokaler, selv om dette gjør at medlemmer i distriktene bare kan stemme digitalt». *Hamar bispedømmeråd* skriver:

Ingen av de tre alternativene som er skissert i høringen legger til rette for at velgeren kan avlegge stemme fysisk på bosted, såfremt man ikke bor i en av de 8 byene i Norge som har døvemenighet. Hvis man er forhindret fra å avlegge digital stemme, må man eventuelt reise. I Hamar bispedømme har (minst) 31 sokn registrerte medlemmer i Døvekirken. For de fleste av de som ønsker å stemme vil sikkert en digital løsning fungere utmerket. Det som da blir vurderingen, er hvor mye ressurser man eventuelt skal bruke for å tilrettelegge for de få som ikke ønsker eller ikke kan benytte digital stemmegivning. Før 2019 var ordningen slik at de som skulle stemme i de

døvekirkelige valgene måtte reise til en av døvemenighetene for å avgi stemme. Slik sett er ikke dette ukjent for de aktuelle velgerne.

Døves kirkeråd har merknader til systemet for digital forhåndsstemming:

Vi er glade for at vi kan benytte Kirkerådets valgsystem. For å ivareta at alle våre velgere får et valgsystem på sitt språk, så ber vi om at tekstene i valgsystemet som velgeren møter når hen skal stemme også skal være på tegnspråk. Er valgsystemet tilpasset dette?

4.2.3 Kirkerådets vurderinger

Det er bare en høringsinstans som går inn for heldigitalt valg. Kirkerådet vurderer derfor at dette ikke er et aktuelt alternativ nå. Spørsmålet blir da om det skal åpnes for stemmegiving på valgdagen i døvemenighetene (alternativ 3) eller bare forhåndsstemming. Flere høringsinstanser har pekt på at de også ønsker å beholde muligheten for å stemme i bostedssoknet på valgdagen som ble innført ved valget i 2019. Muligheten for å kunne avgi stemme i bostedssoknet er regulert i forskrift om døvekirkelige organer, som presenteres i kapittel 9. Diskusjonen om dette spørsmålet tas likevel her, fordi det henger sammen med valg av alternativ for kombinasjon av digitalt og fysisk valg.

Ved vurdering av hvilken ordning man skal gå inn for, er det to hensyn som står mot hverandre. Det ene er ønsket om å tilrettelegge for velgeren og gjøre valget mest mulig tilgjengelig. Det andre hensynet er ressursbruk, både økonomisk og når det gjelder personer som er involvert i å organisere og gjennomføre valget. For spørsmålet om valgting i bostedssoknet må også risikoen for at en velger blir avvist i valglokalet fordi valgfunksjonæren ikke kjenner til ordningen, vurderes. Døves kirkeråd viser til eksempler fra valget i 2019 hvor velgere ble avvist, fordi ordningen ikke var godt nok kjent for valgstyrene i bostedssoknet.

For alle som har tilgang til Bank-ID og som behersker digitale kanaler, vil valget bli lett tilgjengelig. Som Hamar bispedømmeråd peker på, blir spørsmålet dermed hvor mye ressurser man skal bruke for å tilrettelegge for de som ikke stemmer digitalt.

Kirkerådets vurdering er at det er for arbeidskrevende å legge til rette for fire «valgkanaler» ved valg av døves menighetsråd og døvemenighetenes representant i Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet. Hvis man skal ha digitale valg, forhåndsstemming, valgting i døvemenighetene og valgting i bostedssoknet, vil det legge beslag på så store administrative ressurser at det vil gå ut over annet arbeid. Av disse er valgting i bostedssoknet den administrativt mest krevende, fordi den innebærer å sende ut informasjon til alle menigheter der det bor medlemmer i en døvemenighet. Alle disse menighetene må så forberede seg på å ta imot en velger med stemmerett i en døvemenighet. Dette innebærer å ha stemmesedler og konvolutter klare, samt å lære opp alle valgfunksjonærer i ordningen og hvordan en stemme skal mottas. Når man har mottatt en stemmegiving, må denne sendes i rett tid og til rett sted.

Kirkerådet foreslår derfor å gå inn for alternativ 3 i høringsnotatet. Velgere i døvemenighetene vil med dette forslaget kunne avgi digital forhåndsstemme, avgi fysisk forhåndsstemme i bostedssoknet eller døvemenigheten eller stemme fysisk på valgdagen i sin døvemenighet. Det vurderes at dette er god nok tilgjengelighet.

Valgting i døvemenighetene kan derimot gjøres så omfattende eller lite omfattende som den enkelte døvemenighet ønsker. Det foreslås å fastsette at det er opp til det

enkelte døves menighetsråd å fastsette hvor lenge man vil ha åpent på valgting, og om man ønsker å ha valg både søndag og mandag (den ordinære valgdagen er mandag 11. september ved valget i 2023). Se mer om dette i kapittel 9. Det digitale valgsystemet vil av tekniske og sikkerhetsmessige grunner ikke ha videoer på tegnspråk på hver enkelt side, men det vil være lenke til en video som går gjennom hele stemmeprosessen på tegnspråk.

4.3 Valg av døvemenighetenes representant

4.3.1 Forslag i høringsnotatet

Siden det er forutsatt at reglene for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet skal fastsettes i et eget regelsett, må det vedtas noen nye regler for gjennomføringen av dette valget. Det legges likevel opp til at de innholdsmessige elementene i valgordningen fra valget i 2019, med unntak av spørsmålet om digitale valg, videreføres i det nye regelverket.

Det var bare to kandidater på listen ved valg av døvemenighetenes representant i Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet i 2019. Det skulle velges ett fast medlem og to varamedlemmer. Det innebærer at andre varaplass ble stående ubesatt. Etter Kirkemøtets forretningsorden møter første varamedlem for døvemenighetenes representant fast i Kirkemøtet med tale- og forslagsrett. Det innebærer at om døvemenighetenes representant eller vararepresentant har forfall, vil en plass på Kirkemøtet være ubesatt. Kirkerådet ser at dette er en utfordring, men legger til grunn at det ikke er valgordningen som sådan som er årsak til dette.

4.3.2 Høringsinstansenes synspunkter

Det var flere høringsinstanser som var opptatt av rekruttering av kandidater. *Oslo bispedømmeråd* skriver:

Det er behov for en styrking av ressurser i Døvekirken nasjonalt for å bistå nominasjonskomiteen i deres arbeid og legge til rette for rekruttering til vervet. De erfaringene nominasjonskomiteen og administrasjonen i Døvekirken har samlet gjennom flere kirkevalg er viktige for å se om det er behov for endringer i nominasjonskomiteen, og hvordan de bør gjennomføres.

Døves kirkeråd peker på behovet for stadig «å jobbe videre med å forbedre kommunikasjonsarbeidet rundt verv i kirken, om kandidatene, om valget og om selve valggjennomføringen». *Døves kirkeråd* skriver også at de «støtter forslaget om at det er beredskapsrutiner på plass i tilfelle et digitalt valg ikke lar seg gjennomføre».

Kirkelig fellesråd i Oslo skriver at «nominasjonsordningen bør endres slik at den sikrer det nødvendige antall kandidater». *Møre bispedømmeråd* går tilsvarende «inn for at reglane for nominasjonsprosess blir endra slik at mange nok blir nominert til valet og kan veljast (minst 1 medlem og 2 vara)». *Døves menighet Trondheim* «oppfordrer til å bruke sosial media for å rekruttere».

Døves kirkeråd har også noen generelle merknader til organiseringen av valget: «Døves kirkeråd ønsker også at valgordningene for de døvekirkelige valgene ligger så tett opp til de andre valgordninger i kirken som mulig». De skriver også:

Vi mener også det er viktig med godt tegnspråklig materiell knyttet til kirkevalget: tegnspråklig rekruttering av kandidater både til døvemenighetenes representant og til døves menighetsråd, tegnspråklig informasjon om valget samt tegnspråklig tekst i den digitale

stemmegivningen. Vi ber om at det gis midler til dette siden dette ikke omfattes av tilskuddet Døves kirkeråd mottar av Kirkerådet til kirkevalg gjennomføringen.

4.3.3 Kirkerådets vurderinger

Når det gjelder antall kandidater til døvemenighetenes representant, opprettholder Kirkerådet vurderingen av at det ikke er reglene om nominasjonsprosessen som sådan, som er årsak til at det ble for få kandidater ved forrige valg. De leke medlemmene av Døvekirkenes fellestråd/Døves kirkeråd fungerer som nominasjonskomite for valget, og Døves menighetsråd blir utfordret til å fremme forslag på kandidater innen en nærmere bestemt frist. Det er et klart forbedringspotensial med tanke på å rekruttere kandidater, men Kirkerådet kan ikke se hvordan reglene om nominasjonsprosessen kan endres for å forbedre rekrutteringen. Det er heller ingen høringsinstanser som har foreslått slike regelendringer. Snarere har Døves kirkeråd pekt på at kommunikasjonsarbeidet rundt verv i kirken må forbedres.

For å klargjøre hvilke organer som har ansvar i forbindelse med valget foreslås det å legge til valgstyret i døvemenighetene i listen over valgorganer i § 1-4. Her klargjøres det også at det er valgstyret som prøver fysiske stemmegivninger ved begge valgene i døvemenighetene.

Døves kirkeråd får tilskudd til valggjennomføring som tilsvarer dobbelt av det fellestrådene får. Innenfor dette må ulike formål prioriteres.

Kirkerådet kommer til å oversette informasjonen fra valgkort til tegnspråk og produsere en video som viser hvordan man stemmer digitalt. Ut over dette må Døves kirkeråd selv prioritere ulike behov for informasjon og tilrettelegging.

5. Regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet, og regler om valg av Saemien Åålmegeraerie (sørsamisk menighetsråd)

Dette kapittelet inneholder forslag til regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet, og forslag til justeringer i reglene som regulerer valget av Saemien Åålmegarie (sørsamisk menighetsråd). En felles problemstilling for begge valgene, er spørsmålet om en bør gå over til et heldigitalt valg.

5.1 Spørsmål om digitalt valg

5.1.1 Forslag i høringsnotatet

I dag gjennomføres valgene som postvalg. Ved valget av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd, innebærer det at velgeren avgir stemme ved å legge stemmeseddelen i en nøytral stemmesedelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for valg av leke representanter. Ved valget av Saemien Åålmegeraerie gjelder bestemmelsene i kirkeordningen § 9 og § 10 og regler for valg av menighetsråd fastsatt av Kirkemøtet gjelder så langt de passer. Valget av menighetsråd skjer for øvrig etter ordning fastsatt av menighetsrådet.

Valget kan enten gjennomføres som et heldigitalt valg, eller som et delvis digitalt valg og et delvis postvalg i perioden for forhåndsstemmegivning.

Et heldigitalt valg vil være enkelt og effektivt. Alle stemmesedler vil være digitale og det vil ikke være behov for telling av papirstemmesedler. Valgresultatet vil derfor være klart raskt. En ulempe med heldigitale valg er at personer som ikke har Bank-ID eller tilsvarende ikke kan delta i valget. Fordi dette valget tidligere har vært gjennomført som postvalg blir det ingen endring i hvor lett det er for velgeren å holde valgene sine hemmelig.

Ved digitalt valg kombinert med postvalg vil alle velgere ha muligheten til å bestemme om de vil stemme digitalt eller ved å sende en fysisk stemmeseddel i posten. Det vil gi ikke-digitale velgere mulighet til å delta ved valget, men vil gi dobbeltarbeid fordi man både må håndtere digitale stemmer og fysiske stemmer. Hvis man ønsker å gå for denne kombinerte ordningen vil det være naturlig å videreføre dagens ordning med poststemmer. Poststemmene må da være kommet inn til valgstyre eller valgråd innen valgdagen for valg av leke representanter. Det må utarbeides rutiner for å kombinere de digitale stemmene med de fysiske stemmene.

Kirkerådet hadde før høringen vært i kontakt med representanter fra Saemien Åålmege og Nidaros bispedømme, og drøftet spørsmålet om å gå over til heldigitalt valg eller delvis digitalt valg. Representantene var positive til et forslag om heldigitalt valg. På denne bakgrunn valgte Kirkerådet å foreslå i høringen at valget gjennomføres heldigitalt.

5.1.2 Høringsinstansenes synspunkter

Nesten alle høringsinstanser går inn for en kombinert løsning med digitalt valg og postvalg i forhåndsstemmingsperioden, bortsett fra *Møre bispedømmeråd* som skriver:

Møre Bispedømmeråd er generelt positivt til heldigitalt valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd. Det digitale valget er enklere og på mange måter sikrere. Bl.a. unngår man spørsmål om forkasting av papirstemmesedler ved tvetydig utfylling. Valgresultatet vil også være klart umiddelbart.

Samtidig erkjenner bispedømmerådet at det å ha tilgang til BankID eller tilsvarende kan være en barriere for noen velgere for å delta i et digitalt valg. Derfor anbefaler de at «[b]ispedømmerådet eller Kirkerådet bør vurdere å ha noe personell tilgjengelig som kan være behjelpelig i forbindelse med kirkevalg. Kan hende burde enkelte kirkekontor få en spesiell oppgave med å bistå velgere som ikke klarer å stemme digitalt».

Saemien Åålmege skriver:

SÅR er uenig i at kommende valg gjennomføres bare som heldigitale valg. For å være sikker på at alle medlemmer for mulighet til å delta i valgene ønsker SÅR at det blir gjennomført valg både digitalt og som postvalg. For å underlette ytterligere ved digitale valg må e-postadresser legges inn i medlemsregistret, slik at alle stemmeberettigete kan nås elektronisk.

Nidaros bispedømmeråd og *Mo menighetsråd* støtter *Saemien Åålmege* i dette. *Hamar bispedømmeråd* er også enig i dette og skriver:

Det er et viktig demokratisk prinsipp at ikke noe hindrer en stemmeberettiget i å avgi stemme, ved for eksempel at måten stemmen skal avgis på, er for komplisert å gjennomføre for personen.

For de fleste av de som ønsker å stemme vil sikkert en digital løsning fungere utmerket. Det som da blir vurderingen, er hvor mye ressurser man eventuelt skal bruke for å tilrettelegge for de få som ikke ønsker eller ikke kan benytte digital stemmegivning.

Hamar bispedømmeråd anbefaler en kombinert løsning med digitalt valg og poststemmegivning i forhåndsstemmingsperioden. Dette bør i alle fall gjelde for valget i 2023, så kan man evaluere om man kan holde heldigitalt valg senere.

5.1.3 Kirkerådets vurderinger

De aller fleste høringsinstansene ønsker en kombinasjon av digitalt valg og postvalg. Kirkerådet går derfor inn for dette og gjør de nødvendige endringene i forslag til regler.

Det er lagt til nødvendige paragrafer i kapittel 4 og kapittel 5 om gjennomføring, prøving og opptelling av poststemmer. Fordi den ordinære valgordningen nå inneholder mulighet for postvalg, er det ikke behov for å fastsette dette som beredskapsordning. Det foreslås likevel å gi internettvalgstyret hjemmel til å utsette fristen for når poststemmer skal være kommet inn til valgstyret. Se forslag til § 6-1.

Medlemsregisteret er i dag ikke tilrettelagt for lagring av medlemmers e-postadresser. Det er under vurdering å utvide medlemstabellen med felter for e-postadresse og mobilnummer, men det er i denne sammenhengen flere spørsmål som må utredes. Det er derfor trolig ikke mulig å få på plass før valget. Bruk av e-post er heller ikke egnet til å sende sensitiv informasjon, så det er også noe begrenset hva man kan sende på e-post. Det er ingen ting i veien for å henvende seg elektronisk til medlemmer, men det bør da brukes sikker digital postsending som SvarUt o.l.

5.2 Valg av sørsamisk representant

5.2.1 Forslag i høringsnotatet

Valgrådet i Nidaros bispedømme har hatt ansvar for å styre valget av sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet. Samisk kirkeråd innhenter forslag til representanter til nominasjonskomiteen fra Saemien Åålmege, fra alle menighetsrådene i sørsamisk språkområde samt alle andre menighetsråd i Nidaros bispedømme.

Nidaros bispedømmeråd har meldt at det var en utfordring at nominasjonskomiteen for leke også skulle fungere som nominasjonskomite for valg av sørsamisk representant, noe som i praksis ikke fungerte så veldig godt. Kirkerådet foreslo derfor i høringen i stedet at Nidaros bispedømmeråd oppnevner en egen nominasjonskomite for valget med fem medlemmer. Fem medlemmer anses som tilstrekkelig størrelse til å gjøre en slik jobb. Kirkerådet foreslo å videreføre Samisk kirkeråds ansvar for å foreslå kandidater, etter innhenting fra Saemien Åålmege, fra alle menighetsrådene i sørsamisk språkområde samt alle andre menighetsråd i Nidaros bispedømme.

I dag er det regelfestet at nominasjonskomiteens medlemmer, i tillegg til innkomne forslag, kan fremme forslag til én kandidat hver. Kirkerådet er opptatt av å sikre at nominasjonskomiteen fremmer tilstrekkelig sørsamiske kandidater, og foreslo derfor å oppheve begrensningen om at medlemmene bare kan fremme forslag om én kandidat hver. Siden dette er en endring av det som gjelder i dag, foreslo Kirkerådet å spesifisere at det er mulig å fremme forslag om et ubestemt antall kandidater i regelverket, av pedagogiske grunner.

Forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet har bestemmelser om gjennomføring av digitalt valg, beredskapsprosedyre for en situasjon hvor valget ikke kan gjennomføres digitalt. Kirkerådet foreslo at tilsvarende bestemmelser gjøres gjeldende også for dette valget.

5.2.2 Høringsinstansenes synspunkter

Fem høringsinstanser har merknader til forslagene om endringer i regler for valg av sørsamisk representant. *Mo menighetsråd* har meldt at de støtter *Saemien Åålmegeeraeries* høringssvar. *Nidaros og Møre bispedømmeråd*, og *Saemien Åålmegeeraerie* støtter at Nidaros bispedømmeråd oppnevner en egen nominasjonskomite for valget av sørsamisk representant.

Nidaros og Hamar bispedømmeråd og *Saemien Åålmegeeraerie* mener at tre medlemmer i en nominasjonskomite vil være tilstrekkelig for at den skal være beslutningsdyktig. *Nidaros bispedømmeråd* skriver:

Det sørsamiske miljøet er ikke stort, og det er ikke så mange personer som er aktuelle til ulike verv. Å sitte i en nominasjonskomite, vil begrense disse personenes muligheter til å stille til valg(...). Tre medlemmer i en nominasjonskomite vil være tilstrekkelig.

Møre bispedømmeråd støtter imidlertid en nominasjonskomité med fem medlemmer.

Nidaros bispedømmeråd og *Saemien Åålmegeeraerie* mener i tillegg at *Saemien Åålmegeeraerie* bør innhente forslag til hvem som skal sitte i nominasjonskomiteen. *Nidaros bispedømmeråd* skriver:

Den sørsamiske representanten i Nidaros bispedømmeråd velges annerledes enn tilsvarende representanter i Sør- og Nord-Hålogaland bispedømme. I Nidaros bispedømme skjer valget lokalt og ikke på Samisk kirkelig valgmøte. Nidaros bispedømmeråd mener det vil være enklere om det er *Saemien Åålmegeeraerie* som innhenter forslag til hvem som skal sitte i nominasjonskomiteen og bringer disse forslagene til Nidaros bispedømmeråd som kan oppnevne nominasjonskomiteen.

Saemien Åålmegeeraerie kjenner det sørsamiske miljøet best. Dette vil også samsvare bedre med hvordan nominasjonskomiteen til den andre katedralmenigheten (Døvemmenighetene) oppnevnes.

På bakgrunn av det foreslår de at § 3-1 første ledd skal lyde: «(endringer uthevet med fet skrift): «*Nidaros bispedømmeråd oppnevner en nominasjonskomite med **tre medlemmer for valget av sørsamisk representant etter forslag fra de leke medlemmene i Saemien Åålmegeeraerie***».

Saemien Åålmegeeraerie skriver:

SÅR er uenig i at Samisk kirkeråd skal ha ansvar for å foreslå kandidater til nominasjonskomiteen. Det har ved tidligere valg blitt flere misforståelser grunnet SKR sin involvering i regionale valg. Forespurte kandidater har trodd at de er forespurt om deltakelse ved valg til Samisk kirkeråd. (...)

Det er naturlig at det er SÅR som har det ansvaret for å foreslå kandidater til nominasjonskomiteen ettersom det er SÅ sine medlemmer som skal velge et medlem blant SÅ sine medlemmer.

Flere høringsinstanser er opptatt av hvem som kan fremme kandidater. *Saemien Åålmegeeraerie* skriver: «Det er viktig at alle menigheter i det sørsamiske språkområdet får mulighet til å fremme kandidater, også de utenfor Nidaros sitt område». *Hamar bispedømmeråd* skriver: «Det er underforstått at en slik nominasjonskomité bør innhente forslag på kandidater fra hele det sørsamiske området, også fra Hamar bispedømme». *Nidaros bispedømmeråd* skriver:

Samtidig er det viktig at andre menigheter ikke mister sin rett til å foreslå kandidater. Nidaros bispedømmeråd ønsker at (...) Nidaros bispedømmeråd, når de skal ha forslag til nominasjonskomite for valg av lek til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet (jfr kirkevalgreglene 6-2 (1) a.), også utfordrer menighetene i Nidaros bispedømme, og menigheter i den sørsamiske valgkretsen (jfr valg til Sametinget) til eventuelt også å sende forslag til representant til den sørsamiske nominasjonskomiteen.

Nidaros bispedømmeråd tar opp et spørsmål ved om det fortsatt bør være en sørsamisk representant i nominasjonskomiteen for leke i Nidaros bispedømme, når det har blitt etablert en egen sørsamisk nominasjonskomite, med henvisning til at «det sørsamiske miljøet (...) ikke [er] stort». *Nidaros bispedømmeråd* peker i sitt hørings svar på en del forskjeller på forslaget til *forskrift om valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet og forskrift om valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet*. Noe av dette er knyttet til nummerering og organisering av paragrafer, annet er innholdsmessig forskjell. De ber om at forskjellene rettes opp, fordi «[d]et gjør det enklere for alle parter om ordlyd og organisering av innhold samsvarer med hverandre for disse to kategorialmenighetene».

5.2.3 Kirkerådets vurderinger

Både Nidaros bispedømmeråd og Saemien Åålmegeeraerie støtter at det oppnevnes en egen nominasjonskomite for valg av sørsamisk representant. Kirkerådet opprettholder derfor dette forslaget. Kirkerådet forstår at det kan være vanskelig å skaffe nok personer i det sørsamiske miljøet og endrer derfor forslaget om at nominasjonskomiteen skal bestå av fem personer til tre personer.

Hvem som skal innhente forslag til kandidater til nominasjonskomiteen, vurderes å være primært et praktisk spørsmål. Kirkerådet støtter derfor at Saemien Åålmegeeraerie får denne rollen, heller enn Samisk kirkeråd. Se forslag til § 3-1 første ledd.

Når det gjelder sørsamisk representasjon i nominasjonskomiteen for leke, må dette ses i sammenheng med tilsvarende samisk representasjon i de andre nordligste bispedømmene. Spørsmålet har ikke vært nærmere utredet med tanke på samisk med- og selvbestemmelse, og Kirkerådet finner det ikke naturlig å fremme forslag om endringer knyttet til dette nå.

For å få samsvar mellom organisering av paragrafer for disse reglene og regler for valg av døvemenighetenes representant er det gjort noen endringer i paragrafnummerering sammenlignet med forslag til regler som ble sendt på høring.

For å klargjøre hvilke organer som har ansvar i forbindelse med valget foreslås det å legge til valgstyret i Saemien Åålmege i listen over valgorganer i § 1-4. Her klargjøres det også at det er valgstyret som prøver fysiske stemmegivinger ved begge de sørsamiske valgene.

5.3 Valg av Saemien Åålmegeeraerie

5.3.1 Forslag i høringsnotatet

Etter gjeldende regler gjelder bestemmelsene i kirkeordningen § 9 og § 10 og regler for valg av menighetsråd fastsatt av Kirkemøtet så langt de passer for valget av Saemien Åålmegeeraerie, men det er fastsatt at valget av menighetsrådet for øvrig skjer etter ordning fastsatt av menighetsrådet.

Ved innføring av digitalt valg til menighetsrådet, kan det ikke lenger være slik at menighetsrådet fastsetter en egen ordning for valget. Kirkerådet anbefaler derfor å klargjøre dette i forskrift om ordning for Saemien Åålmege ved å oppheve bestemmelsen om at «Valg av menighetsråd skjer for øvrig etter ordning fastsatt av menighetsrådet». Utgangspunktet blir da at de generelle reglene for valg av menighetsråd gjelder så langt de passer. For å åpne for muligheten for heldigitalt valg ble det foreslått å legge til et ledd i kirkevalgreglene § 14-5.

5.3.2 Høringsinstansenes synspunkter

Nidaros og Hamar bispedømmeråd, Saemien Åålmegeeraerie og Mo menighetsråd støtter endringene i kirkevalgreglene som omfatter valg til Saemien Åålmegeeraerie.

5.3.3 Kirkerådets vurderinger

Det var støtte til de foreslåtte endringene i reglene i høringen, og forslagene opprettholdes. Nytt fjerde ledd i kirkevalgreglene § 14-5 foreslås litt endret fra det som var på høring for å legge til rette for kombinasjonsvalg.

6. Gjennomgående endringer i flere regelverk

6.1 Frister

6.1.1 Forslag i høringsnotatet

I dagens regler er fristen for å levere listeforslag 30. april. Deretter skal valgstyre og valgråd godkjenne listene innen 5. mai. Det er en del jobb med å sikre at listene oppfyller kravene, i noen tilfeller trengs det også dialog med listens tillitsvalgte for å justere listen så den oppfyller kravene. Dette er en prosess som tar noe tid og fem dager viste seg å være for lite. Det er ikke mulig å flytte fristen for godkjenning av listene senere, da det allerede er knapt med tid for å forberede trykking av stemmesedler. Det foreslås derfor å flytte fristen for å levere listeforslag en måned tidligere til 31. mars. Det blir da samme frist som ved kommunevalget. Denne endringen er allerede vedtatt i forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt, og foreslås å gjelde også for alle andre valg.

Når fristen for å levere listeforslag flyttes tidligere må også fristene som kommer i forkant av dette flyttes noe. Det gjelder fristen for å oppnevne nominasjonskomite og forslagsfristen for forslag til kandidater, som foreslås flyttet fra 1. mars til 1. februar.

Det gjelder også fristen for å kunngjøre oppfordring om å stille liste og oppfordring om å fremme kandidater som foreslås flyttet fra 1. januar til 15. desember i året før valgåret.

For de valgene som har supplerende nominasjon foreslås det at fristen for supplerende nominasjon blir kl. 12 den 15. mai. Fristen for å godkjenne et forslag om supplerende nominasjon blir 20. mai. Da er det fortsatt tid til å få med disse kandidatene på stemmeseddelen før grunnlagsdata for valget skal være klart 1. juni.

Frist for innlegging av grunnlagsdata i valgmodulen 1. juni ble praktisert ved valget i 2019, men var ikke regelfestet. Det foreslås nå å ta inn en bestemmelse om dette i reglene. Grunnlagsdata vil si informasjon om tid og sted for forhåndsstemming og valgting, i tillegg til valglister og kandidater.

6.1.2 Høringsinstansenes synspunkter

Tabell 11. Støtter du/dere forslaget til nye frister? Antall per kategori.

	Ja	Nei	Vet ikke	Ingen mening	Sum
Bispedømmeråd	10	1			11
Fellesråd	11			1	12
Menighetsråd	25		2	3	30
Andre	3			2	5
Totalt	49	1	2	6	58

Det er få høringsinstanser som har kommet med merknader når det gjelder forslag til nye frister. De fleste høringsinstansene stiller seg positivt til at fristene blir endret til et tidligere tidspunkt, mens noen ønsker at fristene blir flyttet enda tidligere. *Hamar bispedømme* skriver: «Det synes fornuftig å endre fristene for å gi rimelig tid til å, ved behov, justere de innkomne listeforslagene slik at de kommer i samsvar med kravene». *Mo menighetsråd* bekrefter sin støtte til endringene: «Man må komme tidlig ut med info til menighetsrådene da disse ikke har møter ofte. Kun sånn kan et reelt kirkedemokrati ivaretas». Også *Gjøvik menighetsråd* er enig i at nye frister fremstår gjennomtenkt: «Det foreslås å endre frister i flyten av valget. Erfaringen vår tilsier at det er travelt når frist for kandidater er 1. mars. Forslaget om å sette frist 1. februar i stedet støttes uten mer argumentasjon».

Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste ber Kirkerådet å vurdere å foreslå fristen enda tidligere: «Vi ber KR å vurdere om frist for oppnevning bør skjer noe tidligere enn foreslått (1. februar) – for eksempel før 1. januar».

Det er imidlertid noen høringsinstanser som synes at 1. februar som frist for oppnevning av kandidater for listene virker altfor tidlig: *Bjørqvinn bispedømmeråd* skriver: «For eit sokneråd er ein frist på 1. februar nokså knapp, for det tek tid å koma i sving etter nyttår. Vi vil rå til at ein vurderer å flytta fristen for å foreslå kandidatar frå 1. februar til 15. februar. Frist for å oppnemna nominasjonskomite kan godt vera 1. februar».

6.1.3 Kirkerådets vurderinger

Det er stor støtte til forslagene til endring i frister i høringen. Det er kun enkelte instanser som har tatt til orde for å endre fristene, enten tidligere eller senere. De fleste støtter endringene i forslaget. Kirkerådet opprettholder på den bakgrunn sitt forslag.

6.2 Fødselsår på stemmesedlene, andel under 30 år på listeforslag, tidspunkt for fratredelse av stilling, andre endringer

6.2.1 Forslag i høringsnotatet

Stemmesedler ved de ulike kirkevalgene har hatt ulike bestemmelser om det skal oppgis alder eller fødselsår på stemmeseddelen. Kirkerådet foreslo i høringen at alle stemmesedler skal oppgi fødselsår. Videre ble det foreslått en presisering av at kravene til listeforslag om ungdomsrepresentasjon, innebærer at de som har fylt 30 år i løpet av valgåret teller med i antall under 30 år. Det er enklest å forholde seg til et helt årskull som enten er innenfor eller utenfor en regel.

Kirkerådet viste i høringsnotatet til at det er behov for å presisere i regelverket at om en person skal utelukkes fra valg, avhenger av om vedkommende innehar stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon. Mellom valgdagen i september og tidspunktet bispedømmerådet og Kirkemøtet trer i funksjon 1. januar året etter valgåret, går det flere måneder. En presisering av at vedkommende må ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon, vil gi de leke medlemmene mulighet til å kunne velge blant de leke medlemmene som endrer kategori fra prest eller kirkelig tilsatt mellom valgdagen og funksjonstiden starter. Det vil gi dem en større bredde å velge blant. Kirkerådet foreslo derfor å endre dette gjennomgående i alle regelsettene, slik at det blir funksjonstiden for bispedømmerådet og Kirkemøtet som blir avgjørende.

I forbindelse med registrering av nomineringsgrupper, innlevering av listeforslag fra uregistrerte nomineringsgrupper, forslag om supplerende nominasjon og i enkelte andre sammenhenger, er det et krav om at dokumenter skal være egenhendig underskrevet. I utgangspunktet er det da krav om skrift på papir, men Kirkerådet har likevel godtatt elektronisk skann av underskriftene. Kirkerådet foreslo å presisere at «Underskrifter på listeforslag kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument.» Underskrifter fra listens tillitsvalgte vil være offentlige, mens underskrifter fra personer som skriver under på en erklæring om registrering av nomineringsgrupper eller listeforslag fra uregistrerte nomineringsgrupper, vil være underlagt taushetsplikt. Det er derfor viktig at eventuelle skannede underskrifter sendes elektronisk på en måte som ivaretar kirkens forpliktelser på personvern. Kirkerådet kan kontaktes via eDialog, en sikker kanal hvor man kan sende sensitive personopplysninger til Kirkerådet.

6.2.2 Høringsinstansenes synspunkter

Det var få høringsinstanser som hadde merknader til forslagene. Merknader går hovedsakelig ut på at høringsinstansene synes at det er ryddig og fornuftig å ha kandidatens fødselsår påført på alle stemmesedler, og at de støtter endringer om valgbarhet i forhold til fratredelsestidspunkt fra stilling.

Tunsberg bispedømmeråd og *Hamar bispedømmeråd* gir begge uttrykk for støtte til forslaget om å påføre fødselsår. *Tunsberg bispedømmeråd* uttaler for eksempel at: «Vi ser at det er ryddig med fødselsår på alle stemmesedler. Det vil også forenkle spørsmålet om aldersgrensen på 30 år».

De samme bispedømmerådene støtter også forslaget om klargjøring av fratredelsesspørsmålet. *Hamar bispedømmeråd* uttaler for eksempel at: «Det er fornuftig at valgbarhet i forhold til fratredelsestidspunkt fra stilling endres som foreslått, til funksjonstiden for bispedømmerådet/Kirkemøtet».

6.2.3 Kirkerådets vurderinger

Det er støtte til forslagene til endring i høringen. Kirkerådets forslag opprettholdes.

7. Forskrift om Samisk kirkelig valg møte

Samisk kirkelig valg møte er et representativt organ for samisk kirkeliv i Den norske kirke som skal bidra til å verne og fremme samisk kirkeliv. Samisk kirkelig valg møte ble for første gang gjennomført i 2019 i forbindelse med kirkevalget. Valgmøtet skal velge nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet og lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet. I tillegg skal det nominere kandidater til Samisk kirkeråd. På bakgrunn av valgmøtets nominasjon, foretar Kirkemøtet endelig valg av Samisk kirkeråd.

Fordi kirkeloven ble opphevet fra 1. januar 2021 og erstattet av trossamfunnsloven og kirkeordningen for Den norske kirke, er det nødvendig å vedta reglene for Samisk kirkelig valg møte på nytt med grunnlag i Kirkemøtets nye myndighet. Regler om Samisk kirkelig valg møte må derfor oppheves og vedtas på nytt.

Samisk kirkeråd behandlet i desember 2021 en sak om revisjon av reglene, hvor det tok stilling til om det var behov for endringer i regelverket. Det var kun ett innspill rådet tok opp; tidspunktet for gjennomføringen av Samisk kirkelig valg møte.

Ut over dette var det til Kirkerådets februar møte ikke meldt noe endringsbehov. Kirkerådet så derfor ikke grunnlag for å sende denne regelendringen på høring, da det anses som åpenbart unødvendig, jf. forvaltningsloven § 37 fjerde ledd bokstav c. I stedet har Kirkerådet innarbeidet dette spørsmålet i saken til Kirkemøtet i etterkant av høringen.

7.1 Tidspunktet for Samisk kirkelig valg møte

Etter dagens regler er det fastsatt at Samisk kirkelig valg møtet avholdes innen 1. juli i valgåret for kirkelige valg. Kirkevalget 2023 vil foregå samtidig med det offentlige valget, 11. september 2023.

Kirkemøtet 2024, som vil foreta endelig valg av Samisk kirkeråds medlemmer, er berammet til april 2024. Dette innebærer at det vil ta omkring 8-9 måneder før Samisk kirkeråd for perioden 2024-2027 er formelt valgt. Dette innebærer også at Samisk kirkeråd som ble nominert 2019 og formelt valgt 2020, er i funksjon frem til det formelle valget 2024. Samtidig vil representantene som velges av valgmøtet til Nord- og Sør-Hålogaland bispedømmeråd, tre i funksjon fra 1. januar 2024, men disse rådene vil normalt konstitueres i forkant.

Samisk kirkeråd drøftet spørsmålet på sitt møte i desember 2021. Som bakgrunn, ble det vist til at en forkortelse av tidsperioden mellom Samisk kirkelig valg møte og Kirkemøtet har to implikasjoner, og begge har sin grunn i at valgmøtet nominerer to kandidater med stemmerett på Kirkemøtet:

Den ene implikasjonen er at tidspunktet for Samisk kirkelig valg møte kan påvirke helheten. Hvis valgmøtet avholdes etter det ordinære kirkevalget, kan det i tenkte situasjoner være avgjørende i den ene eller andre retningen. Valgmøtet kan bli preget av kirkelige tema som ikke nødvendigvis er av de mest sentrale for samisk kirkeliv. Om Samisk kirkelig valg møte avholdes etter det ordinære kirkevalget, kan det også være positivt for Samisk kirkevalg da det vil få større oppmerksomhet.

Den andre implikasjonen med en forkortelse av tidsperioden hører til kirkerådssekretariatets mulighet å bistå ved gjennomføringen av Samisk kirkelig valg møte. Frem til utgangen av september, eventuelt frem til midten av oktober, vil sekretariatet ha en begrenset eller ingen mulighet å bistå ved gjennomføringen av valget (saksorienteringen i sak SKR 20/21).

Samisk kirkeråd vedtok å gå inn for at «Samisk kirkelig valg møte avholdes innen 1. november i valgåret for kirkelige valg» (sak SKR 20/21).

I tråd med forslaget fra Samisk kirkeråd foreslår Kirkerådet en endring av tidspunktet. Det innebærer at § 1-5 første ledd skal lyde som følger:

Samisk kirkeråd forbereder de saker som skal behandles av Samisk kirkelig valg møte. Valgmøtet avholdes innen 1. november i valgåret for kirkelige valg. Tid og sted fastsettes av Samisk kirkeråd.

7.2 Spørsmål om behov for andre endringer i regelverket

Samisk kirkeråd har ikke meldt inn behov for andre endringer i regelverket. Siden Samisk kirkelig valg møte er et nytt organ i kirkens ordning, legger Kirkerådet til grunn at det i hovedsak kan være hensiktsmessig å videreføre reglene som ble vedtatt i 2018 til en har høstet flere erfaringer med møtets funksjoner. Samisk kirkelig valg møte har en bestemmelse om at «Samisk kirkeråd ved leder innkaller delegatene til Samisk kirkelig valg møte senest 5 uker før møtet. Saksliste og saksdokumenter skal følge med innkallingen.» Denne bestemmelsen bygget i sin tid på tilsvarende bestemmelse i Kirkemøtets daværende forretningsorden. Siden den tid har Kirkemøtets forretningsorden blitt justert, slik at det nå heter at «Saksliste og saksdokumenter skal følge med innkallingen. *I særlige tilfeller kan saksdokumenter ettersendes*» (vår utheving). Kirkerådet antar at tilsvarende unntaksbestemmelse om at saksdokumenter i særlige tilfeller kan ettersendes, kan være hensiktsmessig å ta med også i reglene for Samisk kirkelig valg møte, og foreslår derfor dette.

Videre viser Kirkerådet til at valgmøtet selv fastsetter sin egen forretningsorden etter forslag fra Samisk kirkeråd, innenfor de overordnede reglene fastsatt av Kirkemøtet. Eventuelle endringsbehov vil derfor antakelig kunne ivaretas gjennom endringer i forretningsorden.

Kirkerådet foreslår ut over dette ingen andre materielle endringer i regelverket.

8. Mindre endringer i forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt

Kirkemøtet 2021 fastsatte forskrift 14. november 2021 nr. 3260 om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det er behov for å gjøre noen mindre endringer i forskriften: Ved en inkurie ble det vedtatt at frist for listeforslag var 30. mars i valgåret, i stedet for 31. mars i valgåret, som er datoen som ellers er foreslått. Det gjennomgående foreslått i alle regelverk at fødselsår benyttes på stemmesedlene. Dette må også endres i denne forskriften. Bestemmelsen om omvalg i § 6-5 er foreslått tatt inn i kirkevalgreglene, og foreslås derfor erstattet med en referanse til paragrafen i kirkevalgreglene i denne forskriften. Noen andre referanser til paragrafer i kirkevalgreglene må også rettes. Det foreslås å presiseres at valgrådet har ansvar for valgoppgjør i § 5-3.

Kirkerådet foreslår å gjøre disse endringene.

9. Forskrift om døvekirkelige organer

9.1 Forslag i høringsnotatet

Regler om døvekirkelige organer må vedtas på nytt av Kirkerådet med bakgrunn i nytt hjemmelsgrunnlag etter at kirkeloven ble opphevet. I denne omgang er det likevel bare § 2 om valg til døves menighetsråd, hvor det er et behov for en materiell endring. I lys av forslaget om heldigitalt eller delvis digitalt valg til døves menighetsråd, anbefalte Kirkerådet i høringsnotatet å endre § 2 annet ledd i tråd med ett av følgende tre alternativer:

Alternativ 1:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning*.

Alternativ 2:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken. For forhåndsstemming på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer.*

Alternativ 3

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken og ved personlig fremmøte i døvekirken på valgdagen. Ved forhåndsstemmegivning på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer. Ved stemmegivning på valgtinget på valgdagen, gjelder kirkevalgreglene kapittel 10 så langt det passer.*

9.2 Høringsinstansenes synspunkter

Høringsinstansenes merknader til spørsmål om valg i bostedssokn på valgdagen er tatt med i avsnitt 4.2.2. Det var ingen høringsinstanser som hadde andre merknader.

9.3 Kirkerådets vurderinger

Det er Kirkerådet, og ikke Kirkemøtet, som fastsetter disse nærmere reglene. I utgangspunktet legges det til grunn at det må være en sammenheng mellom det Kirkemøtet vil vedta om ordning for digitalt valg av døvemenighetenes representant, og den ordning for digitalt valg som velges for valget av døves menighetsråd. Det foreslås derfor at Kirkerådet vedtar forskriften nå, men at direktøren gis myndighet til å sette regelverket i kraft og gjøre mindre endringer for å følge opp Kirkemøtets prinsipielle vedtak om digitalt valg. Spørsmålet om valg på valgdagen i bostedsoknet er diskutert i avsnitt 4.2.3.

I arbeidet med Kirkerådssaken er det blitt klart at det må gjøres en justering i forslag til § 2 hvis Kirkemøtet vedtar alternativ 3 med stemmegivning på valgting i døvemenighetene. For at dette ikke skal bli alt for omfattende for den enkelte døvemenighet bør det ikke gjelde samme regler for tid og sted som ved valg av menighetsråd og valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det foreslås derfor at paragrafen skal lyde:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken* og ved personlig fremmøte i døvekirken på valgtinget. Ved forhåndsstemmegivning på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer. Ved stemmegivning på valgtinget på valgdagen, gjelder kirkevalgreglene kapittel 10 så langt det passer, med følgende presisering: Kirkevalgreglene § 10-1 gjelder ikke. I stedet kan Døves menighetsråd fastsette tid og sted for valgting på den offisielle valgdagen og/eller søndagen før den offisielle valgdagen.

Dette innebærer at det enkelte Døves menighetsråd kan fastsette åpningstid for valget i sin døvemenighet. Det kan være enten bare søndag, bare mandag (selve valgdagen), eller begge dager. I forhåndsstemmeperioden vil reglene i kirkevalgreglene om tid og sted ikke gjelde for døvemenighetene, fordi det bare vises til kirkevalgreglene § 9-5. Det vil derfor være opp til Døves menighetsråd å fastsette tid og sted for forhåndsstemming på papir, men Kirkerådet legger til grunn at det må skje innenfor rammen av perioden for forhåndsstemmegivning mellom 10. august og siste fredagen før valgdagen.

10. Henvisningsendringer i særskilte regler for digital forhåndsstemmegivning

Kirkerådet fastsatte 4. desember 2020 særskilte regler for digital forhåndsstemming. Disse viser til en rekke paragrafer i de gjeldende kirkevalgreglene. Når det blir vedtatt nye kirkelige valgeregler på Kirkemøtet 2022, vil det være behov for endringer i henvisningene i de særskilte reglene for digital forhåndsstemming. Det foreslås derfor at Kirkerådet delegerer til direktøren å foreta slike henvisningsendringer i regelverket for å følge opp Kirkemøtets vedtak.

11. Valgmidler budsjettår 2023

Stortinget har bevilget et særskilt tilskudd til gjennomføring av kirkevalg i Den norske kirke siden 2009. Forut for kirkevalget i 2009 forelå en egen stortingsproposisjon, St.prp. nr. 39 (2008–2009) om demokratireformen i Den norske kirke, med overordnet fordeling av midlene mellom lokalt tilskudd, produksjon av valgkort, nasjonal tilrettelegging samt evaluering.

Hovedmålet for statens tilskudd til Den norske kirke er at «Den norske kyrkja skal vere ei landsdekkjande, sjølvstendig og demokratisk folkekyrkje» (Prop. 1 S (2021–2022) side 177).

Kirkerådet budsjetterer årlig et beløp til kirkevalg, men budsjettet til arbeidet med å forberede og gjennomføre valg ses også i sammenheng i perioden 2020–2023. Den største delen av det totale beløpet er planlagt brukt i 2022 og 2023. I 2021 og 2022 er det budsjettet (og brukt) 20 850 000 kr. Dette går blant annet til utvikling av løsning for digital forhåndsstemming, støtte til nomineringsgrupper som har medlemmer i Kirkemøtet, og kommunikasjon. Kirkerådet får her en orientering om planlagt bruk av valgmidler i 2023. Budsjettvedtaket vil fattes i den ordinære budsjettbehandlingen i desember.

Tabell 12. Planlagt fordeling valgmidler budsjettår 2023

Intensjonsstøtte og listestøtte	6 660 000
---------------------------------	-----------

Støtte til nomineringsgrupper	2 000 000
Tilskudd lokalt	30 200 000
Digitalisering	10 015 000
Valgkort	18 680 000
Kommunikasjon	4 000 000
Opplæring	200 000
Kursing nye råd	1 000 000
Samisk kirkelig valg møte	600 000
Tildeling bispedømmeråd	5 500 000
Sentral tilrettelegging	2 180 000
SUM	81 035 000

For intensjonsstøtte og listestøtte er det budsjettert med totalt 6 880 000 kr. Intensjonsstøtte og listestøtte er regulert i kirkevalgreglene, i dagens regler i § 6-5 og i forslag til nye regler i § 6-4. Det er foreslått en endring i organisering av støtten til Nominasjonskomiteens liste (se avsnitt 3.1.5), men ellers er det ikke foreslått endringer i denne paragrafen. Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål.

Summen i budsjettet til intensjonsstøtte og listestøtte tar utgangspunkt i fire registrerte nomineringsgrupper og Nominasjonskomiteens liste. Det er lagt opp til at støtten beregnes på samme måte og med de samme summene som i 2019. Det vil si 20 000 kr per bispedømme per registrerte nomineringsgruppe i intensjonsstøtte (Nominasjonskomiteens liste får ikke intensjonsstøtte, fordi nomineringsgruppene får administrativ støtte fra bispedømmerådet) og 100 000 kr per bispedømme per nomineringsgruppe og Nominasjonskomiteens liste i listestøtte. I tillegg gis 100 000 kr ekstra per gruppering til nasjonal koordinering, for grupperinger som stiller liste i minst seks bispedømmer. Det vil bli utarbeidet retningslinjer for søknad og rapportering for disse støtteordningene. Deler av summen til intensjonsstøtte er budsjettert på året 2022, så det blir mulig å åpne for søknader i løpet av høsten.

I 2022 og 2023 er det satt av to millioner kr per år til støtte til nomineringsgrupper som har medlemmer i Kirkemøtet, i tråd med vedtak i KM-sak 18/21.

I budsjett for digitalisering ligger kostnader til digital forhåndsstemming og nødvendig utvikling av valgmodulen i medlemsregisteret. Det har vært vurdert å gå over fra valgkort på papir til digitale valgkort, men med bakgrunn i foreliggende tekniske muligheter og ulike andre hensyn, er det gått inn for å videreføre valgkort på papir ved valget i 2023. I summen til sentral tilrettelegging er det blant annet budsjettert trykking av stemmesedler, møter i internettvalgstyret og evaluering.

12. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene til endring i kirkeordningen medfører ingen økonomiske konsekvenser. Forslaget om å redusere antallet varamedlemmer vil kunne forenkle nominasjonsprosessene noe ved at det blir færre kandidater nominasjonskomiteene må få til å stille til valg.

Forslagene til endringer i regler for nominasjonskomiteen og Nominasjonskomiteens liste er justeringer som skal bidra til å tydeliggjøre ansvarsfordelingen mellom de

ulike aktørene. De er ikke forventet å ha økonomiske og administrative konsekvenser. Forslaget om å beholde dagens ordning for utbetaling av listestøtte til Nominasjonskomiteens liste vil utgjøre noe mer administrativt arbeidet i Kirkerådet, enn det å utbetale en samlet sum til en enhet.

Ved kirkevalget i 2019 utbetalte Kirkerådet 39,6 millioner kroner i tilskudd til kirkevalg gjennomføring lokalt. Disse midlene dekker kostnader valgstyrene har ved gjennomføringen av kirkevalget.

Forslaget til nye regler for forhåndsstemmegiving vil stille krav til at valgrådene lokalt kan stille opp med lokale og minst to personer til å bemanne dette på det fastsatte, nasjonale tidspunktet, i forbindelse med en gudstjeneste og ellers to timer i uken. Samtidig tas kravet til å ha forhåndsstemming på et kirkekontor i ordinær åpningstid bort. Det vil nok oppleves forskjellig fra sted til sted om dette totalt sett innebærer mer eller mindre tidsbruk til forhåndsstemming. Mer av tidsbruken til forhåndsstemming vil skje utenfor ordinær arbeidstid. Dette kan gjøre det dyrere og vanskeligere å bruke tilsatte som stemmemottakere, men kan gjøre det enklere å bruke frivillige til denne jobben.

Hvis mange avgir stemme digitalt, vil det bli færre fysiske stemmesedler å telle opp. Dette vil innebære en besparelse for menighetene.

Forslaget om endring i reglene for supplerende nominasjon vil medføre noe ekstra arbeid med kunngjøring og håndtering av eventuelle forslag for de valgstyrene som etter dagens regler ikke hadde behøvd å åpne for supplerende nominasjon. Samtidig er den nye ordningen mer forutsigbar, siden alle sokn nå skal kunngjøre muligheten for supplerende nominasjon, og man da kan legge det inn i planene.

For valg i døvemenighetene kan det digitale valgsystemet som Kirkerådet har anskaffet brukes uten ekstra kostnader. Fysisk stemmegiving i tillegg til den digitale stemmegivingen vil gi mer arbeid og større kostnader til døvemenighetene og valgrådet i Oslo bispedømme enn heldigitale valg. Det vil likevel ikke være mer arbeid enn ved dagens ordning. Døvekirkenes fellestråd får tilskudd til kirkevalg gjennomføringen for å dekke disse kostnadene. En ordning der velgere i døvemenighetene kan stemme på valgdagen i bostedssoknet vil kreve ekstra ressurser både lokalt i menighetene og i Kirkerådets valgsekretariat. Det er et mål å forenkle arbeidet med valg gjennomføringen, særlig lokalt. Denne ordningen er derfor ikke anbefalt.

Kirkerådet har anskaffet et digitalt valgsystem som har en mulighet til å gjennomføre de sørsamiske valgene. Ved en kombinasjon av digitalt valg og postvalg vil det bli noe arbeid med håndtering av fysiske stemmer og å telle de fysiske og de digitale stemmene sammen. Samtidig vil det sannsynligvis bli et begrenset omfang fysiske stemmer, så det vil sannsynligvis ikke kreve veldig mye ressurser å håndtere disse.

Forslagene til endringer av frister vil gi bedre tid til å gjennomføre administrative prosesser, slik som prosessen med å godkjenne listeforslag.